
Občanské sdružení Drobné památky severních Čech

ALMANACH

2005

Česká Lípa březen 2006

Obsah

Slovo k Almanachu 2005...	3
Památníček u cesty...	4
Mariánský sloup u Panské skály.....	7
O sdružení.....	10
Přehled opravených drobných památek.....	12
Popisy opravených drobných památek	14
Opravy kostelů na Českolipsku	74
Ostatní kostely a kaple.....	85
Další akce sdružení.....	92
Z místopisných pověstí severních Čech	99

Morový sloup v Kunraticích u Cvikova

Obrázek na titulní stránce: Niesigova kaple v Dubnici

Slovo k Almanachu 2005

Pokud jsme minulý rok hodnotili činnost sdružení jako úspěšnou, lze rok 2005 posoudit jako velmi úspěšný a to jak počtem opravených památek tak i rozsahem činnosti sdružení. Drobných sakrálních památek se podařilo opravit téměř šedesát a úspěšně se pokračovalo v opravách kostelů v Drchlavě, Pavlovicích a Stvolínkách na které jsme farnostem pomohli získat další finanční prostředky. U kaple v Horkách, kterou máme v dlouhodobém pronájmu, se podařilo zrekonstruovat celou střechu i se zvonicí. Abychom zachránili kapli sv. Valentýna v Novém Šidlově, koupili jsme ji od Městského úřadu Zákupy a zahájili první práce na její záchraně. naproti tomu nás velice mrzí nevyužití částky 1 milionu korun z Programu záchrany architektonického dědictví, kterou se nám podařilo pomoci získat pro zdevastovaný kostel v Brenné. Vinou neschopnosti některých lidí, připravujících projekt a doporučujících nevhodnou stavební firmu, musela být celá částka vrácena a není vůbec jisté, zda bude možné ještě někdy na brennský kostel prostředky z tohoto programu čerpat.

Počet členů sdružení se ustálil na čísle 60, rozvinuli jsme spolupráci i s dalšími sdruženími a jednotlivci, kteří se zabývají podobnou tematikou a naše občanské sdružení vstoupilo do širokého podvědomí jak občanů Českolipska, tak i orgánů státní správy. Doufám, že jsme překonali i problémy uvnitř sdružení, kdy ne všichni členové chápali poslání občanského sdružení jako dobrovolné organizace, která neslouží účelům obohacování jednotlivců, ale byla založena k tomu aby pomáhala památkám. Proto jsme se s těmito členy, kteří měli jiné cíle než jsou cíle občanského sdružení, rozloučili.

Rád bych poděkoval všem členům sdružení i externím spolupracovníkům, kteří se jakkoli podíleli na naší činnosti. Mnoho akcí nás čeká i v roce 2006 a já doufám, že tento rok bude stejně úspěšný jako roky předchozí.

Miroslav Pröller
předseda občanského sdružení

Památníček u cesty

(článek z počátku 20. století, převzatý ze sborníku *Mitteilungen des Nordböhmisches Excursions Club*, který vycházel v České Lípě)

Sakrální památníček u cesty! Jdeš-li kolem, uvažuj, jaký může být jeho význam! Poutník, přicházející ze severního Německa, se nemálo podiví, uvidí-li v katolických zemích nespočet obrazů, soch, kapliček, křížů a božích muk na všech cestách a pěšinách. Podivoval jsem se však také, ale z jiných důvodů. Je přece tolik možností, co by mohla tato znamení u cesty přemýšlivému a pozornému poutníku vyprávět. Hleďme, slyšme!

Již letmý pohled nám poskytne závěr, ze které doby by mohl takový symbol u cesty pocházet. Neboť obrazy, kříže, sochy a kapličky nepodléhají změnám a módě méně, nežli oděvy a názory. Po kamenném kříži následoval dřevěný kříž s plechovým Kristem, posléze železný kříž s kamenným soklem a Kristem z kujného železa, nakonec pak z litiny. Kromě toho existují také podskupiny a varianty, řídící se podle časového období a krajiny. Svérázná jsou kamenná vyobrazení na Labi, zcela pak svérázná z kamene vytesaná vyobrazení svatých u Sloupu v Čechách a Dubé. Někdy byly též oblíbené vysoké sloupy, na nichž trůnilo sochařské dílo (kaplička), potom zas kaple u cesty s vchody a dveřmi.

Nyní leží před námi otázka, jaký byl podnět, jemuž památníček u cesty děkuje za svůj vznik. Co nám vypráví pověst? Často to bylo místo nehody, jehož památka měla být zvěčněna, nebo také neočekávaná záchrana z nouze a neštěstí. Někdy to bývala též prostá zbožnost, která původce přiměla ke zřízení symbolu. Avšak v každém případě se jednalo o událost hodnou zvěčnění, jež nám měla být sdělena. To však nebylo vždy příliš lehké. V naší vesničce - mám na mysli své rodiště Kamenickou Novou Vísku - byl umístěn litinový kříž, který zřídil "starý mlynář", když vešel ve známost jako "král lotynky", dále krásně zdobený kovový kříž, umístěný na poschodí důkladně stavěného domu. Konečně pak sochařské dílo na sloupu, mající pro obec pozoruhodný význam. Neboť k tomuto sloupu kráčívá ještě podnes procesí o prosebných dnech, a ve starších dobách byla odtud obec vedena

o vesnických slibných dnech na sv. Michaela směrem ke kostelu. Prošel jsem stokrát a tisíckrát kolem těchto památníků starých časů. Bylo mi ale už hodně přes třicet let, když jsem se o důvodech jejich vzniku dozvěděl pravdu a skutečnou příčinu.

Domnívám se, že památníček v "Kamenických lomech" připomíná jistého zedníka, který na sv. Josefa, právě v den svých jmenin, se zřítíl při lámání kamene. Znáám kříž pod lipami, kde se poslední protestantská rodina z Kamenice loučila se svým otcovským městem. Ale nedaleko odtud, několik kroků od "strašidelného příkopu", je ve skalách obraz, u něhož prý někdy strašilo. Dokonce i po večerech u obrazu hořelo světlo, často byl i ozdoben květinami. Zajisté má tento obraz svou historii. Ale doposud se mi nepodařilo ji vypátrat. Jednou se mi podařilo v oněch místech potkat starší ženu, vdovu po kočím, kterou jsem již jako chlapec dobře znal. Ta přiznala, že je to ona sama, která u obrazu zapaluje světlo a často i při nejhorším počasí se nezdráhá vážít dlouhou cestu z Kamenice k obrazu, jen aby učinila zadost své povinnosti. Jak jsem byl šťasten! Hned jsem doufal, že se dozvím příčinu, která způsobila, že tato žena již po dlouhá léta přináší takovou oběť. Ale moje bádání a dotazy byly bezvýsledné. Toto tajemství se mi nepodařilo odhalit. "Má matka to světlo zapalovala. A já to dělám také a budu to dělat, pokud budu moci." Taková byla její odpověď. Leč žádný člověk by nevěřil, že by to bylo vše, co věděla. Alespoň její matka musela vědět víc, neboť nikdo by bez nějaké smutné příčiny nevzal na sebe takovou oběť.

Takže je často těžké vypátrat historii obrazů u cesty. Ale pro mne je nepochybné, že v těchto vyobrazeních je uložen velký kus kulturních a životních dějin našich předků. Pochopitelně, že nejvíce z těchto památníků u cest jsou jen vzpomínkami na osobní úsilí, úspěchy, snahy a neštěstí. Avšak mnohé z těchto příběhů, které jsou nám tlumočeny prostřednictvím obrazů u cesty, kdysi vzbudily rozruch u obyvatelstva v celém okolí. Neboť při neštěstích se srdce otevírají, děsí se, lidé měkkého srdce se chvějí a kanou jim po tvářích slzy.

A přesto se bohužel s těmito památkami lidového umění zachází velmi často hrubě a přímo vandalsky. Jmenovitě kaple u cest bývaly často vyplněny, zrušeny a znesvěceny. Ušlechtilého obyvatelstva je to naprosto nedůstojné. Kdo jsou však pachatelé? Většinou rozpustilí, nevázané děti. U dospělých můžeme usuzovat především na opilce. Neboť střízlivý by se toho vůči takovým památkám nedopustil. Dospělý by musel být v každém případě velmi hrubý a zcela necitelný člověk, kdyby na místě, kde byl snad zázrakem zachráněn život, nebo kde byl jinému rukou bohapustého vraha život uloupen, drzíma rukama zhanoben, či poškozen házením kamene nebo dokonce zohaven děkovaný objekt anebo památník dávné minulosti. Děti většinou dělají z neznalosti nebo rozpustilosti takové věci, pro které

nenalzáme omluvy. Zde může pomoci poučování prostřednictvím školy a domova, avšak nikoliv suché mentorování, které se nepodobá ani kusu chleba ani kameni, nýbrž takové, které se obrací k citu dítěte a vychází z příkladů.

Je nejvyšší čas učinit přítrž vandalismu vůči památkám u cest. Církev může zvýrazňovat a zdůrazňovat náboženskou stránku věci. Pro školu bude velmi účinné upřednostnění světského hlediska problému. Každému citlivému člověku zabuší srdce, prochází-li místem, kde byl někdo postižen neštěstím, místem, kde snad byla prolita lidská krev. A jak by mohl člověk mající alespoň trošku vzdělání, po takovém pohnutí srdce vztáhnout ruku nebo hodit kámen, aby tak zhanobil památník u cesty? Ne, to přece není možné. A kdyby i zřizovatel památníku měl mít pouhý náboženský důvod, byl to přece úctyhodný podnět, který pohnul jeho srdcem. Onen den, kdy byl památníček vysvěcen, byl pro něho svatebním dnem duchovního života, neboť zůstal v jeho myslí až do smrti. Takový idealismus si nezaslouží, aby proti jeho dílu někdo svévolně vztáhl ruku nebo hodil kamenem.

Rovněž spolky by mohly přispět k udržování starých památníků u cest, zvláště pak hasiči. Především oni jsou si vědomi povinnosti chránit majetek svých bližních proti požáru a jiným živlům. Zejména jim přísluší chránit památky po předcích, ať již církevní nebo světské, proti zlovolnému ničení nebo znesvěcování.

Jsem dalek toho, abych podněcoval nebo doporučoval zřizování nových památníků u cest. Je však zapotřebí, podle možnosti je udržovat a v případě chátrání je opravovat nebo renovovat. A vyskytuje-li se na nich nápis, je svatou povinností jej restaurovat nebo obnovit, ale nikoliv zamalovat, jak tomu bohužel obvykle bývá.

Také umění patří k cestám a pěšinám. Prostota, jednoduchost a vkus, to jsou vlastnosti, které od symbolů u cest lze požadovat. Ať už se zřizuje nový památníček nebo se nějaký starý renovuje, na tyto požadavky by se nikdy nemělo zapomínat.

Budou-li symboly u cest, odpovídající zmíněným požadavkům, zřizovány s dobrým vkusem a budou-li vypovídat o příčinách svého vzniku, pak návštěvníci přicházející do naší krajiny a především pak zdejší lidé budou mít k dispozici bohatou ilustrovanou kroniku, ve které jsou do kamene i kovu zaznamenány žalosti i radosti našich předků. A chtěl bych věřit, že takováto obrázková kronika bude opravdu nádherným příspěvkem do naší překrásné krajiny s jejím přírodním půvabem.

Znal jsem dokonce některé sloupy se sochami, které zahynuly sešlostí věkem a zubem času. Před lety jsem jednou byl v Příbrami u Rychnova, kde nám ukázali tři pamětihodnosti: mariánskou sochu, dutou lípu a selské stavení, které prý bylo proslulé nejlepším kozím sýrem v severních Čechách.

Později jsem do oné obce přišel opět, ale z těch pamětihodností jsem již žádnou nenašel. Mariánský sloup se zřítil a proto byl zrušen. Lípa byla ještě více zpráchnivělá a proto skácena. Výroba kozího sýra byla z neznámých důvodů ukončena. Bylo by to však hříčkou, zachovat sloup se sochou, snad i prodloužit život lípě - nemluvě už o kozím sýru.

A ještě něco! Nezřídka jsou kříže nebo sochy zastíněny stromovím, což vytváří ozdobu celé krajiny. Čtenáři jsou takové stromy jistě známy. Zde si vzpomínám na lípy při rozcestí u silnice na Janskou, na sochu mezi Práchní a Panskou skálou. Když jsem před třiceti lety vystoupil na Wolfsberg u Žandova, naskytl se nám po důkladném dešti v záři zapadajícího slunce nádherný pohled do Čech. Dalekohledem jsme viděli jistou takovou skupinu stromů, skrývající symbol u cesty. Pohled byl tak nádherný, že si na tu příhodu vzpomínám jako by to bylo včera nebo předevčírem. Bohužel se mi do dneška nepodařilo domov těchto stromů nalézt. Avšak majitel onoho kopce, který si zmíněné panorama učinil předmětem svého studia, se nikdy nedostal do situace, za jaké by mohl překrásnou skupinu stromů tak zřetelně pozorovat.

Tím bychom mohli skončit. Moje rada zní: "Chraňte, ochraňujte symboly u cest."

Mariánský sloup u Panské skály

Napsal: řídící učitel August Palme

Zdroj: Hausblätter für Steinschönau, Parchen und Preschkau, ročník 1935

Přesnou dobu zhotovení sloupu nelze s určitostí stanovit. Historik umění univerzitní profesor Weber z Jeny označil při své návštěvě Panské skály Mariánský sloup za umělecky hodnotný pomník, který Kamenický Šenov v minulosti získal a dobu jeho vzniku klade do 17. století.

Zemřelý prácheňský lékař Dr. Otto Lorenz uvádí v článku Severočeského exkursionsklubu z roku 1898 o našem Mariánském sloupu následující: „V takzvané Prácheňské hospodě, ležící 350 kroků jižním směrem od uvedeného Mariánského sloupu, bydleli obecní úředníci neboli dědiční

rychtáři, před kterými museli zdejší snoubenci odevzdat svoje prohlášení. Každá prácheňská dvojice pak byla povinna uspořádat první večer s hudbou a tancem v této hospodě. Kamenickošenovští tam museli stejným způsobem slavit druhý večer. Jednou se stalo, že dvojice snoubenců v zimě za velkého mrazu, v mlze a silné vánici - jaké tam často bývají - sešla z cesty. Snad si chtěli, unaveni broděním v hlubokém sněhu, trochu odpočinout a přitom pravděpodobně usnuli a byli pak druhý den nalezeni zmrzlí. Tehdejší rychtář Christian Palme nechal na tomto místě jako upomínku postavit vysoký a krásný Mariánský sloup. Bylo to ještě před sedmiletou válkou. Jeho vnuk Sebastian Palme, obchodník se sklem a majitel Prácheňské hospody, nechal pak tento sloup pietním způsobem renovovat.“

Dr. Lorenz klade vznik Mariánského sloupu do období před sedmiletou válkou a označuje Christiana Palmeho jako toho, kdo nechal pomník postavit. To ale není zcela jisté, protože rychtář Christian Palme (narozen roku 1742) dosáhl na začátku válečných událostí teprve 14. let svého věku.

Co se týče dvojice, která u Panské skály umrzla, podává nám kronika od výše uvedeného článku poněkud odlišné, ale asi přesné a spolehlivé vylíčení. Uvádí se tam: „Dne 18. ledna 1739 se v Kamenickém Šenově konala svatba Jiřího Lehrera, téhož večera se tito za velmi studeného a bouřlivého počasí vydali s nevěstou do Práchně. Ve stejnou noc umrzly na cestě domů dvě osoby, které byly po osmi dnech nalezeny a pohřbeny. Byli to mladý tovaryš a jedna vdova, oba cizí, ale zde již známí a dlouho bydlící.“

Protože mezi událostí a postavením památníku na jejím místě nebylo obvyklé nechávat uplynout delší čas, je pravděpodobné, že Mariánský sloup vznikl už v roce 1739 anebo - jestliže jej nechal postavit Christian Palme - tak byl na místě neštěstí postaven nejprve jednodušší pomník a Mariánský sloup zde nechal prácheňský rychtář postavit pravděpodobně po roce 1773, kdy nastoupil do rychtářského úřadu. Jeho syn Sebastian (narozený 1781, zemřel 11. března 1844), který v mládí působil v různých obchodech se sklem ve španělském Bilbau a v Itálii, i Dr. Lorenz, který byl údajně vnukem Christiana - posledního rychtáře z rodiny Palmů v Práchni, shodně uvádějí, že Sebastian nechal v roce 1838 Mariánský sloup zrenovovat. Nového základu a zlepšení vzhledu se tento krásný pomník dočkal v době od 2. do 18. srpna 1924 prostřednictvím stavební firmy Eichler, pod dohledem tehdejšího městského rady Harryho Palmeho a na účet Městského úřadu v Kamenickém Šenově.

Mariánský sloup údajně obklopovalo šest lip vysazených v pravidelném odstupu od sebe. Tři z nich později padly za oběť vichřici, zatímco čtvrtá byla v létě roku 1902 zasažena bleskem a ohněm zničena.

V současnosti tedy existují už jen dva stromy západně od památníku. Kmen jedné lípy, která je vlastně jen kostrou stromu, je dutý a její větve vichřice velmi pocuchala. Druhá lípa počasí odolává lépe, přesto však představuje pro pomník nebezpečí. Pád stromu nebo jeho silné větve při vichřici může způsobit přinejmenším poškození, pokud by nedošlo k úplnému zničení Mariánského sloupu.

* * *

K dávnému vyprávění už jen malý dovětek: ze starých lip dnes už stojí jen jediná, ale ohrožení pomníku se tím bohužel nezmenšilo. Na konci ledna 2001 byl sloup neznámým vandalem zlomen a povalen na zem. Dřík se přitom rozpadl na 3 kusy a poškozena byla i soška Panny Marie. Naštěstí se sloup podařilo opravit a tak od léta 2002 už zase stojí na svém místě v plné kráse. Opravu památky provedli akademický sochař Vojtěch Míča a Mgr. Šťastný za 146.680,-Kč, které zaplatil Městský úřad v Kamenickém Šenově.

Mariánský sloup u Práchně v zimě 2005

O sdružení

Orgány sdružení

Období od 18.2. do 9.12.2005

výkonná rada:

předseda: Miroslav Pröller
místopředsedové: Mgr. Michal Panáček
Mgr. Jiří Kühn Ph.D.
členové: Irena Gosmanová
Tomáš Hlaváček
Ing. Vojtěch Král
Ivo Škola

hospodář sdružení: Mgr. Jiří Kühn Ph.D.

kontrolní komise:

předseda: Petra Dvořáková
členové: Ing. David Uhlíř
Bc. Jaroslav Slabý

Období od 9.12.2005 do současnosti

výkonná rada:

předseda: Miroslav Pröller
místopředsedové: Mgr. Michal Panáček
Mgr. Jiří Kühn Ph.D.
členové: Irena Gosmanová
Tomáš Hlaváček
Michaela Komersová
Ing. Vojtěch Král

hospodář sdružení: Michaela Komersová

kontrolní komise:

předseda: Petra Dvořáková
členové: Ing. David Uhlíř
RNDr. Tomáš Tichý

Členové sdružení

- Zdeňka Bílková - Praha
Petra Dvořáková - Česká Lípa
Kamil Ešner - Nový Bor
Irena Gosmanová - Ždírec
Ing. Miloš Grošup - Česká Lípa
Ing. Jiřina Hájková - Kravaře
Mgr. Petr Haupt - Česká Lípa
Vilém Haupt - Česká Lípa
Mgr. Tomáš Havelka - Praha
Mgr. Veronika Havelková - Praha
Tomáš Hlaváček - Ústěk
Ing. Martin Hobza - Praha-Zbraslav
Marie Hornychová - Skalice u České Lípy
Ing. Marie Hořčíčková - Nový Bor
(členkou od 6.1.2005)
Karel Hružek - Kamenický Šenov
PhDr. Miroslav Hudec - Česká Lípa
Mgr. Ludmila Hůrková - Praha
Marcela Hysková - Doksy
(členkou od 18.2.2005)
Jana Jakubská - Kravaře
Markéta Kašparová - Jestřebí
(členkou od 1.1.2005)
MUDr. Karel Komers - Česká Lípa
Michaela Komersová - Česká Lípa
Ing. Vojtěch Král - Okna
Mgr. Michaela Králová - Okna
Lucie Krátká - Praha
Martin Krška, DiS. - Praha
Mgr. Jiří Kühn PhD. - Česká Lípa
RNDr. Petr Kühn - Česká Lípa
(členem od 19.2.2005)
Ing. Robert Landa - Praha
Mgr. Michaela Lindová - Praha
Mgr. Jana Lövenhöferová - Česká Lípa
(členkou od 14.3.2005)
Mgr. Martina Matoušková - Česká Lípa
Martin Mikolášek - Svor
(členem od 10.3.2005)
Mgr. Michal Panáček - Česká Lípa
Ing. arch. Tomáš Petřík - Praha
(členem od 20.7.2005)
Miroslav Pröller - Česká Lípa
Olga Pröllerová - Kamenický Šenov
Ak. mal. Ludmila Razimová - Praha
Jiří Rosol - Praha
Jitka Rozumková - Manušice
Vilemína Řežábková - Doksy
Antonín Sáček - Česká Lípa
Bc. Jaroslav Slabý - Jablonné v Podještědí
Antonín Smrž - Kravaře
Miloslav Sovadina - Česká Lípa
Jan Stodola - Horní Habartice
Mgr. Jiří Stránský - Cvikov
RNDr. Zdeněk Suchánek - Praha
Eliška Šimáková - Česká Lípa
Ivo Škola - Cvikov
(vyloučen 24.11.2005)
Mgr. Hana Tesárková - Kravaře
RNDr. Tomáš Tichý - Nový Bor
Ing. David Uhlíř - Česká Lípa
Ing. Jaromír Vajsar - Kravaře
Annemarie Wünschová - Sloup v Čechách
Mgr. Vladimír Žák - Chlum
(vyloučen 24.11.2005)
Mgr. Veronika Žáková - Chlum

Přehled opravených drobných památek

- Brniště - kaplička u cesty do Kunratic
- Cvikov - dřevěný kříž v Martinově Údolí
- Častolovice - kříž na východním okraji osady
 - kaplička pod tratí
 - kříž na severozápadním okraji osady
- Česká Lípa - kříž u Ploučnice
 - dřevěný kříž u silnice do Horní Libchavy
 - kříž u silnice do Horní Libchavy
- Dobranov - kříž u silnice do Vlčího Dolu
 - kříž v horní části osady
 - kaplička na jižním konci osady
- Dolní Libchava - kříž v ulici ke hřbitovu
- Dolní Police - kříž pod Havraním vrchem
- Drnovec - kříž na okraji Cvikova
- Dubice - kaplička v Robči
 - kříž v osadě
- Dubnice - Niesigova kaple
 - kaple Panny Marie Sněžné
- Heřmaničky - kříž u silnice k Brennskému mlýnu
- Horní Kamenice - obrázek sv. Antonína u silnice do Dolního Šenova
- Jestřebí - kříž v poli směrem k Újezdu
 - kříž u silnice do Provodína
 - kříž u cesty pod Maršovický vrch
- Kamenický Šenov - kříž u hlavní silnice do Práchně
 - kamenné sloupy v Dolním Šenově
- Kropáč - kříž u silnice z Juliovky
- Kruh - kříž před hřbitovem
 - hřbitovní kříž
 - kříž na jižním okraji osady
- Lindava - kříž v horní části vsi
- Manušice - kříž pod kapličkou
 - kříž u silnice do Skalice
- Mařenice - kříž u silničky z Juliovky do Hamru
- Mařeničky - kříž pod Jelením vrchem
- Naděje - kříž u Hamerského potoka
- Okřešice - skalní výklenek u cesty do Srní
- Pavlovice - kříž u cesty do Drchlavy

Petrovice - Modrá kaple
- Palmeho kříž
Písečná - kaplička Nejsvětější Trojice u cesty do Šidlova
- kříž u silnice do Dobranova
- skalní výklenek u cesty do České Lípy
Prácheň - kříž u staré sklárny
Stráž pod Ralskem - kaplička 14 sv. pomocníků
Stvolínecké Petrovice - kříž u silnice z Tanečku
- kříž na návsi v Tanečku
Svitava - Wernerův kříž u Záhořína
Svojkov - kříž v osadě Plesa
Trávník - Mariánský sloup
Tuhaň - kaplička v poli za obcí
Valteřice - kříž na mostku přes potok
- kříž u silnice do Žandova
Vlčí Důl - kříž na návrší Křížek
Vrchovany - kříž pod kaštany
Zahrádky - kaplička v Karasech
Zákupy - skalní výklenek u silnice do Kamenice
Žizníkov - kaplička pod Žizníkovským vrchem
- kříž na Lískovém vršku
- kříž jižně od osady
Ždírec - Malchersův kříž

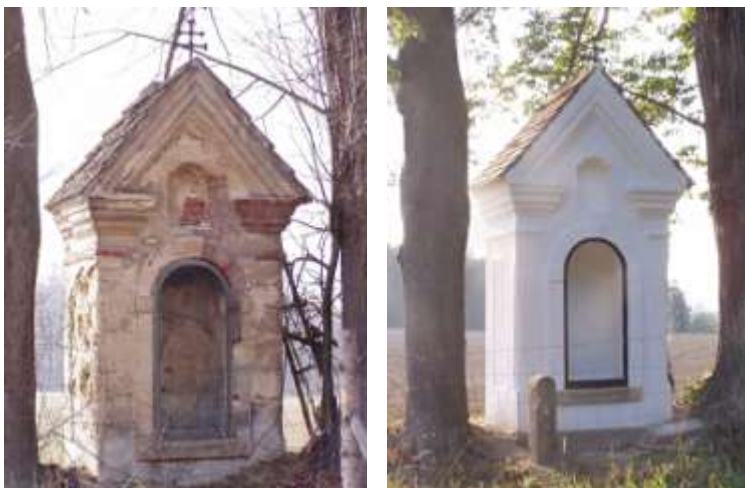
Kaplička s křížkem u Náhlova

Popisy opravených drobných památek

Brniště - kaplička u cesty do Kunratic

Kaplička stojí mezi dvěma mohutnými lípami u staré polní cesty, vedoucí z Brniště do Kunratic u Cvikova, asi 1,5 km severozápadně od horního konce Brniště.

Kamenná kaplička má vpředu velký hluboký výklenek pro svatý obraz, který byl uzavřen dřevěným rámem, původně zřejmě zaskleným. Na předním štítě je pod podstřešní římsou mělká nika pro sošku. Na hřebenu střechy je osazen původní kovový dvojramenný kříž.

Kaplička u cesty z Brniště do Kunratic

Oprava kapličky, červenec-srpen 2005:

Před opravou byla celá kaplička poškozená, v bočních stěnách chyběly velké části zdiva a omítka byla opadaná. Pravá polovina střechy byla vážně narušena a levá zcela chyběla, takže do kapličky volně zatékalo. Z původního oplocení se dochoval pouze jeden povalený kamenný sloupek. Pata kapličky byla zasypaná hlínou a sutí, okolí bylo zarostlé a neupravené.

V průběhu opravy byly doplněny chybějící části zdiva a opraveny oba štíty. Omítka byla zcela obnovena a natřena bílou barvou. Kompletně byla opravena také střecha. Po odstranění původních zbytků byly položeny nové trámký s latěmi a lemováním, které byly zakryty novými střešními

šablonami. Povalený pískovcový sloupek byl osazen na své původní místo a okolí kapličky bylo vyčištěno a upraveno.

Opravu kapličky provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král, finanční prostředky byly získány z grantu Nadace Občanského fóra, který obdržela Římskokatolická farnost Brniště na základě žádosti, zpracované naším občanským sdružením.

Cvikov - dřevěný kříž v Martinově Údolí

Kříž stojí na pravé straně silnice, vedoucí ze Cvikova do Rousínova, asi 100 m před plicní léčebnou v Martinově Údolí.

Dřevěný kříž stojí na nízkém kamenném podstavci. Původně zde byl osazen mohutný litinový kříž, který byl v nezjištěné době po 2. světové válce ulomen. Kříž stojí mezi dvěma lípami.

Oprava kříže, říjen 2005:

Z původního litinového kříže zůstala pouze patka, zasazená v podstavci. Protože osazení velkého litinového kříže by bylo velice náročné, rozhodli jsme se pro větší dřevěný kříž, který byl s litinovou patkou spojen kovovým pouzdrem.

Dřevěný kříž vyrobil a osadil člen sdružení Kamil Ešner z Nového Boru, náklady na opravu uhradil Městský úřad ve Cvikově.

Dřevěný kříž v Martinově Údolí u Cvikova

Častolovice - kříž na východním okraji osady

Kříž stojí na východním okraji osady vpravo od silnice do Pihelu, nad odbočkou cesty, vedoucí dříve přes Lada do České Lípy.

Podstavec, stojící na podezdívce z pískovcových štuků, má nahoře římsu. Přední stěnu soklu zdobí na okrajích dva svislé pilastry s patkou a hlavicí, nad nimiž jsou vystouplé reliéfy hvězdy. Mezi pilastry je vyrytý nápis WANDERER BETE UND VERTRAUE DEN DEIN ERLÖFER LEBT 1836 a nad nápisem vystouplý reliéf Božího oka s paprsky. Na zadní straně soklu je barvou zvýrazněný nápis GEWITMET VON ANTON UND JOSEPH ...ÖFSEL. Hlavice má do stran vysazené římsy, na dolní římsě jsou vystouplé ozdobné reliéfy, v horní části po stranách vystouplé akroterie, na vrcholu hlavice je kulatý stupeň ve tvaru hada zakusujícího se do svého ocasu.

Kříž na východním okraji Častolovic

Oprava kříže, červenec 2005:

Před opravou byl celý objekt zarostlý v křoví, na zadní straně soklu bylo druhotně vysekáno několik otvorů, hlavice byla na přední straně prasklá od rezavějící patky původního kříže, který chyběl.

Při obnově byla poškozená místa soklu i hlavice zatmelena a povrch byl zpatinován. Protože ulomenou patku původního kříže nebylo možné z hlavice vyjmout, byl na tuto patku upevněn kulatý nástavec, do něhož byl zasazen nový kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy. V okolí památky byly vyřezány křoviny.

Oprava kříže byla hrazena z rozpočtu města České Lípy a na základě výběrového řízení byla zadána našemu občanskému sdružení. Provedli ji J. Hlavnička a L. Krejčík.

Častolovice - kaplička pod tratí

Kaplička stojí na kraji pole vpravo pod náspem železniční tratě, vedoucí z České Lípy do Skalice, asi 800 m severozápadně od Častolovic. Dříve u ní byla křižovatka polních cest.

Kaplička je postavena z vyspárovaných pískovcových štuků a původně byla omítnuta. Z přední strany je menší vstupní prostor, v protější stěně je velký mělký výklenek pro obraz a menší výklenky jsou i po stranách vchodu. Na předním štítě je malá nika pro sošku, střecha je nová, krytá bobrovkou.

Kaplička pod tratí u Častolovic

Oprava kapličky, září-listopad 2005:

Před opravou byla kaplička ve velmi špatném stavu. Chyběly části zdi, oba střešní štíty byl zničený a okolí bylo zarostlé křovinami.

Z povalených pískovců byl znovu vyzděn přední a zadní štít, byly doplněny chybějící části zdiva a pískovce byly na přání investora vyspárovány. Střecha byla pokryta použitými bobrovkami, položenými na latě. Do výklenku naproti vchodu byl osazen velký kovaný kříž a do bočních výklenků byl vsazen kovaný symbol srdce a kotvy. Křoviny kolem kapličky byly vyřezány a okolí bylo upraveno.

Opravu památky provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král s pomocníky. Jedná se o jednu z památek, jejichž opravu uhradilo ze svého rozpočtu město Česká Lípa. Realizací oprav bylo na základě výběrového řízení pověřeno naše občanské sdružení, které tuto kapličku také doporučilo zařadit do plánu oprav na rok 2005.

Častolovice - kříž na severozápadním okraji osady

Kříž stojí na severozápadním okraji osady po pravé straně staré polní cesty, vedoucí kolem pily k železniční trati.

Na trojstupňovém fundamentu stojí podstavec, který má na přední straně barvou psaný nápis: ERICHTET VON JOSEF ? IM JAHRE ??. Sokl má na přední straně v dolní části niku se širokou zdobenou římsou, nad níž je mělký obdélníkový otvor pro osazení desky; niky se nacházejí i po stranách soklu. Hlavice je římsovitá, kříž je kovový.

Oprava kříže, září 2005:

Před opravou byl povrch pískovce poškozený, podstavec byl zanesený zeminou a na vrcholu chyběl kříž.

Během opravy byly poškozené části opraveny, fundament byl očištěn a do hlavice byl osazen nový kovový kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Kříž byl na návrh našeho sdružení zařazen mezi tzv. "opomíjené památky", které byly opraveny z rozpočtu města České Lípy v roce 2005. Opravu provedli externí spolupracovníci občanského sdružení J. Hlavnička a L. Krejčík.

Kříž na severozápadním okraji Častolovic

Česká Lípa - kříž u Ploučnice

Kříž stojí na levém břehu Ploučnice při staré cestě za Staré Lípy do Žizníkova, asi 400 m za areálem firmy Narex a.s.

Na kamenném fundamente stojí dvoustupňový podstavec, na dolním stupni je vpředu rytý nápis: ERRICHTET VON JAKOB GÖTTLICH AUS RÖHRSDORF(?) IM JAHRE 1841, horní stupeň podstavce je užší, nahoře s římsou a reliéfem "listovce". Sokl má na přední straně po stranách svíslé lizény, uprostřed je půlkruhovitě završená nika s římsou dole, nad nikou je mělký čtvercový výklenek pro osazení desky. Hlavice má do strany vysazené římsy, završují ji tři směrem vzhůru se zužující stupně.

Kříž v České Lípě u Ploučnice

Oprava kříže, listopad 2004 - duben 2005:

Před obnovou byly všechny kamenné části povaleny, fundament a ostatní části byly zcela zarostlé houštinami. Dolní stupeň podstavce a hlavice byly silně poškozeny - části římsy a kamene byly uraženy, kovový kříž chyběl.

Na základě doporučení našeho sdružení byla oprava této památky zařazena do rozpočtu města Česká Lípa v roce 2004 mezi tzv. "opomíjené památky" a její opravu na základě výběrového řízení provedlo také naše sdružení. Na opravě se podílel Martin Mikolášek, Jiří Kühn a Miroslav Pröller, na přípravných pracích Karel Matoušek a skauti ze 4. oddílu Č. Lípa.

V průběhu oprav byl fundament i jeho okolí vyčištěno, všechny pískovcové části byly sestaveny pomocí jeřábu a slepeny. Do hlavice byl osazen 2 m vysoký kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy. Chybějící části pískovce

byly doplněny a domodelovány umělým kamenem, poté byl celý objekt zpatinován do jednotné barvy.

Při zemních pracích v základech kříže byl nalezen 1/2 krejcar z roku 1786.

Česká Lípa - dřevěný kříž u silnice do Horní Libchavy

Kříž stojí na pravé straně silnice z České Lípy do Horní Libchavy asi 700 m za sklady pohonných hmot.

Dřevěný kříž s malovaným plechovým korpusem Krista.

Původní kříž byl zničen v 80. letech 20. století.

Oprava kříže, říjen 2005:

Na místě původního kříže zůstala pouze kovová patka pro jeho upevnění. Na návrh našeho občanského sdružení byl tento kříž zařazen do rozpočtu Města České Lípy na rok 2005 mezi tzv. "opomíjené památky", které měly být obnoveny. Obnovu provedlo naše sdružení na základě vítězství ve výběrovém řízení. Dřevěný kříž vyrobil a osadil člen sdružení Kamil Ešner z Nového Boru, plechový malovaný korpus vyrobil Jan Pokorný z Děčína.

Dřevěný kříž u silnice z České Lípy do Horní Libchavy

Česká Lípa - kříž u silnice do Horní Libchavy

Kříž stojí na pravé straně silnice, vedoucí z České Lípy do Horní Libchavy, asi 500 m za sklady pohonných hmot.

Památku tvoří podstavec, zdobený nahoře římsami, na něm je sokl s mělkým výklenkem na přední straně a stupňovitá hlavice, v níž je osazen nový kovový kříž.

Oprava kříže, listopad 2005:

Z kříže se dochoval pouze podstavec; sokl i hlavice s křížem chyběly a jejich původní podoba zatím není známa.

Chybějící sokl a hlavice byly nově vytesány z pískovce a na místě byly usazeny na původní podstavec. Do hlavice byl poté osazen nový kovový kříž. Obnovu kříže provedl člen sdružení Martin Mikolášek ze Svoru. Kříž byl na návrh našeho občanského sdružení zařazen mezi tzv. "opomíjené památky", jejichž oprava byla financována z rozpočtu Města České Lípy na rok 2005, a na základě vítězství ve výběrovém řízení bylo sdružení pověřeno i vlastní opravou.

Kříž u silnice z České Lípy do Horní Libchavy

Dobranov - kříž u silnice do Vlčího Dolu

Kříž stojí jižně od Dobranova na pravé straně silnice do Vlčího Dolu, asi 400 m před železničním přejezdem.

Památku se skládala z třístupňového podstavce, na jehož přední straně nahoře byl rytý nápis: WENZEL UND MAGDALENA FRITSCHKE IM JAHRE 1874. Sokl má na přední straně malý výklenek s římsou pro sošku, nahoře je vystouplá čtvercová plocha se špatně čitelným nápisem a po stranách přední stěny jsou vystouplé lizény. Na bocích soklu jsou mělké výklenky po osazených deskách s nápisem nebo po obrázcích malovaných na plechu.

Hlavice má do stran vysazené římsy, které jsou uprostřed obloukovitě zvednuté a zdobené vystouplým reliéfem hvězdy. Litinový kříž chyběl.

Historie:

Dlouhé roky ležely sokl a hlavice povaleny vedle podstavce. V roce 2003 majitel pozemku sokl a hlavici vyzvedl zpět na původní místo a na místo pokácených 4 lip byly vysazeny 3 nové. Na jaře roku 2004 ale zloději sokl s hlavicí povalili a podstavec včetně pískovcových kvádrů z fundamentu odcizili.

Naše občanské sdružení podalo trestní oznámení na neznámého pachatele. V dubnu 2004 byl zjištěn pachatel, který podstavec prodal překupníkovi pískovců ve Sloupu v Č. Pachatel ze Cvikova, který měl podobných krádeží na svědomí více, je stíhán za krádež.

Oprava kříže, listopad 2004 - květen 2005:

Naše sdružení navrhlo zařazení památky do seznamu opomíjených památek, opravovaných v roce 2004 z rozpočtu města Česká Lípa, a zároveň jako vítěz výběrového řízení památku opravilo. Na opravě se podíleli členové sdružení Martin Mikolášek, Jiří Kühn a Miroslav Pröller.

Ze zbylých štuků byl vytvořen nový fundament, na který byl osazen podstavec s kopií původního nápisu, vysekaný z pískovce Martinem Mikoláškem. Na něj pak byly pomocí čepů osazeny sokl a hlavice, na jejímž vrcholu byl upevněn kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy. Poškozená místa památky byla opravena umělým pískovcem a povrch byl zpatinován.

Kříž u silnice z Dobranova do Vlčího Dolu

Dobranov - kříž v horní části osady

Kříž stojí v horní části osady asi 100 m vpravo od silnice do Písečné a 400 m severozápadně od kostela, pod mohutným jírovcem na okraji areálu Autodopravy Špičák.

Na pískovcovém fundamente stojí dvoustupňový podstavec obdélníkového půdorysu. Kolem památky je obrubník z pískovcových štuků, na němž snad mohl být dříve plůtek se sloupky v rozích. Na přední stěně soklu jsou po stranách vystouplé lizény s patkou a hlavicí, uprostřed je nika se širokou spodní římsou a nad ní vystouplá čtvercová plocha se zničeným rytým nápisem. Hlavice má do stran vysazené římsy, horní římsa je vpředu zalomena střechovitě vzhůru a uprostřed je vystouplý reliéf květu, horní část hlavice tvoří tři zužující se stupně. Kříž je nový kovový.

Kříž v horní části Dobranova

Oprava kříže, září 2005:

Před opravou byl sokl značně poškozen a po stranách v něm byly hluboké rýhy. Hlavici chyběla celá horní zadní část s křížem. Okolí památky bylo zarostlé, pata podstavce byla zanesena hlinou a listím.

Při obnově památky bylo celé okolí vyčištěno a byly vyřezány převislé větve vedle stojícího jírovce. Všechna poškozená místa kamenných částí byla vyspravena umělým pískovcem a povrch byl zpatinován. Nakonec byl do hlavice osazen nový kovový kříž od Josefa Poláka z Dolní Libchavy.

Opravu kříže provedli externí spolupracovníci našeho sdružení a zaplatil ji Městský úřad v České Lípě. Jednalo se o jednu z opomíjených památek

na území města, na jejichž opravu bylo vysááno výběrové řízení, v němž zvítězilo naše občanské sdružení.

Dobranov - kaplička na jižním konci osady

Kaplička je vytesána ve skále na jižním konci osady, po levé straně silnice, stoupající odtud směrem do Vlčího Dolu.

Kaplička je zčásti vytesaná ve skále, přední část je vyzděná z pálených cihel a krytá malou sedlovou střechou. Ve vchodu je dvoukřídlá kovová mříž, na protilehlé stěně je umístěn velký kovaný kříž a pod ním je kamenná římsa krytá masivním prknem. Na pravé stěně je uvnitř výklenek pro svatý obraz.

Oprava kapličky, říjen-listopad 2005:

Před opravou měla kaplička poškozené vnitřní stěny, zcela chybělo zastřešení a zničeny byly i původní dřevěné laťované dveře.

V průběhu opravy byla udělána nová stříška, vnitřní stěny kapličky byly opraveny, kamenná římsa byla zakryta masivním prknem a na stěnu nad ní byl osazen mohutný kovaný kříž. Do vchodu byla osazena dvoukřídlá kovaná mříž od Josefa Poláka z Dolní Libchavy a celé okolí kapličky bylo upraveno.

Obnova kapličky byla na návrh našeho občanského sdružení zařazena spolu s dalšími tzv. "opomíjenými památkami" do rozpočtu Města České Lípy pro rok 2005. Sdružení bylo na základě vítězství ve výběrovém řízení pověřeno také vlastní opravou, kterou provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král.

Kaplička na jižním konci Dobranova

Dolní Libchava - kříž v ulici ke hřbitovu

Kříž stojí v zahradě domu č.p.8 po levé straně ulice, vedoucí od hlavní silnice směrem ke hřbitovu.

Na kamenném fundamente stojí dvoustupňový podstavec obdélníkového půdorysu. Na jeho dolní části byl vpředu vyrytý nápis, který byl dodatečně odsekán, menší horní stupeň podstavce má nahoře římsu s reliéfem listovce.

Sokl má na přední straně výklenek s římsou dole a reliéfem mušle nahoře, původně zde zřejmě byla soška Panny Marie. Kolem výklenku je vystouplý reliéf větévky s listy. V horní části soklu je vystouplá deska s barvou provedeným nápisem, z něhož jsou čitelná pouze slova: VATER MEINEN CHRIST. Po stranách přední stěny soklu jsou vystouplé pilastry.

Hlavice má do stran vysazené římsy, uprostřed obloukovitě zvednuté, na prostřední římsě je reliéf listovce. Obě přední hrany hlavice jsou druhotně seseknuté, horní část završuje kamenný stupeň. Původní kovový kříž s korpusem Krista byl rozlomen a uložen u majitele pozemku.

Oprava kříže, listopad 2004:

Horní část kříže s korpusem Krista byla odvezena k místnímu kováři J. Polákovi, který ji opravil a doplnil chybějící části. Opravený kříž byl pak osazen do hlavice. Všechny kamenné části byly očištěny a vyčištěno bylo i okolí památky.

Opravu kříže zaplatilo Město Čeká Lípa, za sdružení se na ní podíleli Miroslav Pröller a Jiří Kühn.

Kříž v Dolní Libchavě v ulici ke hřbitovu

Dolní Police - kříž pod Havraním vrchem

Kříž stojí na východním svahu Havraního vrchu na levé straně bývalé cesty, vedoucí od Novosedla do Heřmanic, asi 100 m za koncem lesa a 800 m od silnice v Heřmanicích.

Sokl se skládá z dvoustupňového podstavce, jehož horní stupeň má na přední straně rytý nápis: JESUS SPRACH UM WAS IHR IMMER IN MEINEM NAMEN BIT DEN WERDET DAS WIRD DER HERREUCH GEBEN. ERRICHT. IM JAHRE 1842. Na přední straně soklu jsou po stranách svíslé vystouplé lizény s hlavicí a patkou, uprostřed je mělký výklenek s vystouplým rámem a ve výklenku jsou otvory po osazené desce. V soklu jsou ze stran otvory po stělech. Na zadní straně soklu je v horní části vystouplý reliéf Božího oka s paprsky. Hlavice má do stran vysazené římsy a v jejím horním stupni zůstaly zbytky po kovovém čepu, z čehož lze usuzovat, že zde byl původně kamenný kříž.

Oprava kříže, červenec 2005:

Dne 24. července byl do hlavice osazen 140 cm vysoký kovaný kříž, který vyrobil J. Polák z Dolní Libchavy. Při úpravě okolí a odkopávání hlíny byl odkryt mohutný čtyřstupňový fundament, jehož horní část je dost narušena. Opravu kříže zaplatil Městský úřad v Žandově, ze sdružení se na ní podíleli Ing. David Uhlíř a Miroslav Pröller.

Kříž pod Havraním vrchem u Žandova

Drnovec - kříž na okraji Cvikova

Kříž stojí na východním okraji Cvikova po pravé straně hlavní silnice do Kunratic.

Podstavec kříže má na přední straně mělký výklenek s nečitelným nápisem, na soklu je vpředu i na bocích rytý rám s nečitelným nápisem. Hlavice je římsovitá a vpředu obloukovitě zvednutá, do jejího vrcholu je vsazen mohutný kovaný kříž s malovaným plechovým korpusem Krista.

Oprava kříže, březen-říjen 2005:

Před opravou byl v hlavici volně osazený zkorodovaný zbytek původního kříže, který byl vyjmut a převezen do Děčina ke kováři Petru Pokornému. Ten podle něj navrhl a udělal podobný kříž s malovaným korpusem Krista. Po dokončení byl kříž osazen a zatmelen do hlavice.

Na opravě se podíleli M. Pröller a externí spolupracovník sdružení T. Bobelák, finanční prostředky věnoval Městský úřad ve Cvikově.

Kříž na východním okraji Cvikova

Dubice - kaplička v Robči

Kaplička stojí v osadě Robeč u silničky vedoucí po levém břehu Robečského potoka pod Mnišský vrch.

Oprava kapličky, říjen 2004 - duben 2005:

Před opravou zbývalo z kapličky už jen torzo, chyběla celá její horní část včetně klenby niky.

V rámci opravy byla kaplička dozděna, horní podstřešní část včetně horního rámu niky byla nově nahozena a vyštukována, na střechu byly upevněny

dřevěné latě a na ně položeny nové bobrovky. Od paty kapličky byly odstraněny nánosy hlíny a pískovcové kvádry v dolní části památky byly vyspárovány, okolí bylo vyčištěno a vysypáno štěrkem. Nakonec byla vyštukovaná podstřešní část kapličky vymalována světle růžovou barvou a vnitřek niky barvou bílou.

Opravu památky provedl člen sdružení Ing. Vojtěch Král z Oken u Doks, zaplatilo ji Město Česká Lípa.

Kaplička v Robčíně

Dubice - kříž v osadě

Kříž stojí v osadě na pravé straně silnice z České Lípy u odbočky k Ploučnici. Památka se skládá z podstavce nahoře zdobeného římsami, ze soklu a stupňovité hlavice, do níž je osazen nový kovový kříž.

Oprava kříže, listopad 2005:

Před opravou byl na místě kříže pouze podstavec; sokl, hlavice i kříž chyběly a zatím není známa jejich původní podoba.

Při obnově byl na dochovaný podstavec usazen zcela nově vytesaný pískovcový sokl a nová hlavice, do jejíhož vrcholu byl osazen rovněž nový kovový kříž.

Obnovu památky provedl člen občanského sdružení Martin Mikolášek ze Svoru. Památka byla na návrh našeho sdružení zařazena mezi tzv. "opomíjené památky", jejichž obnova byla hrazena z rozpočtu Města České Lípy na rok 2005. Vlastní opravou bylo sdružení pověřeno na základě vítězství ve výběrovém řízení.

Kříž v Dubici

Dubnice - Niesigova kaple

Kaplička stojí v dolní části obce na levé straně cesty, vedoucí po západním okraji vsi od jihu směrem k fotbalovému hřišti, asi 250 m za areálem statku. Kaplička stojí mezi dvěma mohutnými lípami. Má malý vstupní prostor, dříve zřejmě s dřevěným klekátkem, na podlaze je modrobílá dlažba. Původně zde byly dřevěné, v horní polovině laťované dveře s ozdobným kováním. V klenáku vstupního ostění je nápis 1738 H.N., na štítě pod podstřešní římsou je mělká nika pro sošku. Na přední straně hřebene střechy je poškozená kamenná patka, do které byl zasazen křížek.

Historie:

V soupisu kaplí a soch dubnické farnosti z roku 1895 je o kapli uvedeno: *Kaple Bolestné Matky z kamene, zřízená v roce 1738, renovovaná. Zřizovatel není znám, kaple je bez nápisu. Stojí poblíž domu č. 170 a nazývá se Niesigova kaple (Niesigs Kapelle). Povinnost udržování má Franz Prokop z č. 170 a fond 100 zl. je uložen také na hospodářství č. 170.*

V roce 1945 obýval dům č.p. 170 Anton Schäfer.

Oprava kapličky, červenec 2005:

Před opravou byla kaplička značně poškozená, měla opadanou omítku a přední zeď byla popraskaná. Střešní šablony na některých místech chyběly, bednění bylo shnilé.

Při opravě byla zajištěna statika kapličky, střecha byla kompletně obnovena a opravená omítky byla natřena barvou v kombinaci hnědé, šedé a bílé. Upraveno a vyčištěno bylo také okolí kapličky.

Finanční prostředky na obnovu byly získány z grantu od Nadace VIA, který získala Římskokatolická farnost Dubnice. Opravu kapličky provedl člen sdružení Ing. Vojtěch Král.

Niesigova kaple v Dubnici

Kaple Panny Marie Sněžné v Dubnici

Dubnice - kaple Panny Marie Sněžné

Kaplička stojí na okraji obce v louce asi 50 m vlevo od silnice do Žibřidic.

Kaplička má široce obdélníkový půdorys, na její přední straně je hluboký výklenek, ve kterém byl původně dřevěný rám. Na špičce střechy vpředu je poškozený kamenný soklík, na němž původně byla osazena koule s kovaným křížkem.

Kaplička je v soukromém vlastnictví a nejedná se o památkově chráněný objekt.

Historie:

V soupisu kaplí a soch dubnické farnosti z roku 1895 je o kapli uvedeno: *Kamenná kaple Panny Marie Sněžné, poněkud poškozená, renovovaná roku 1792. Zřizovatel je neznámý, nápis na kapli není žádný. Nazývá se Lehmannova kaple (Lehmanns Kapelle), stojí u domu č.p. 79 na pozemku jeho majitele Josefa Lehmana. Povinnost udržování kaple neurčena, fond zřízen není.*

Oprava kapličky, červenec 2005:

Před opravou měla kaplička opadanou omítku, na pravé straně střechy bylo shnilé bednění a chyběly střešní šablony.

Během opravy bylo poškozené střešní bednění vyměněno a doplněny chybějící střešní šablony, omítka byla opravena a zvenku natřena barvou v kombinaci okrové a hnědé, nika a výklenek byly nabíleny.

Na obnovu kaple byl dubnickou Římskokatolickou farností získán grant od Nadace VIA ve výši 25 000 Kč. Žádost o grant zpracovalo naše občanské sdružení, opravu kaple provedl člen sdružení Ing. Vojtěch Král.

Heřmaničky - kříž u silnice k Brennskému mlýnu

Kříž stojí na konci Heřmaniček po levé straně silnice, vedoucí k Brennskému mlýnu, asi 700 m od křižovatky v centru osady.

Dřevěný kříž s malovaným korpusem Krista.

Oprava kříže, říjen 2005:

Na místě původního dřevěného kříže zůstala pouze kovová patka pro jeho upevnění. Na návrh našeho sdružení byla památka zařazena mezi tzv. "opomíjené památky", které měly být v roce 2005 obnoveny z rozpočtu Města České Lípy. Obnovu provedlo sdružení na základě vítězství ve výběrovém řízení. Dřevěný kříž vyrobil a osadil člen sdružení Kamil Ešner z Nového Boru, plechový malovaný korpus vyrobil Jan Pokorný z Děčina.

Kříž u silnice z Heřmaniček k Brennskému mlýnu

Horní Kamenice - obrázek sv. Antonína u silnice do Dolního Šenova

Památku stojí na levé straně silnice, vedoucí z České Kamenice do dolní části Kamenického Šenova, u mostku asi 300 metrů před prvním šenovským domem.

Na nepravidelném podstavci stojí sokl, který se směrem vzhůru mírně zužuje a na přední straně má půlkruhovitě zaklenutý výklenek s malovaným obrázkem. Na přední straně je rytý nápis: FA 1856.

Historie:

Ve zprávě A. Seidela z roku 1898 se uvádí: *Nedaleko Kamenického Šenova byla při vozové cestě do České Kamenice bažinatá sníženina, která byla dříve zarostlá lesem a téměř neproniknutelnými křovinami, nazývaná "Im Elend" (V Bídě). Až do doby kolem roku 1840 zde stál na levé straně cesty asi 80 cm vysoký zvětralý a mechem obrostlý čtyřboký kámen. V jeho horní části byl namalovaný tehdy již zcela neznatelný obrázek a pod ním se ještě dalo přečíst: "Hier in diesem stillen Thal / Antonius Bildnis vor unendlichen Jahren war..." (Zde v tomto tichém údolí byl před nekonečnými lety Antonínův obrázek...). Žádný letopočet zde nebyl uveden. Při stavbě silnice v roce 1850 byl kámen obnoven. Nový kámen byl přes metr vysoký, v prohlubni v jeho horní části byl umístěn dřevěný obrázek sv. Antonína, na zadní straně byla vytesána písmena "J.W." a pod nimi letopočet 1856. Místo od té doby získalo přívětivější ráz a nazývalo se "Antonínovo údolí" (Antonital).*

Oprava obrázku, září 2004 - listopad 2005:

Poškozený sokl s výklenkem pro obrázek byl povalen na zemi a jeho podstavec byl mírně nakloněný. Obrázek byl zničen a okolí památky bylo zarostlé.

V rámci opravy byl prostor kolem památky nejprve vyčištěn od křovin, podstavec i sokl byly očištěny a do obou částí byly vysekány otvory pro čep.

V neděli 19. září 2004 byl sokl pomocí jeřábu vyzvednut a osazen na podstavec. Poškozené části podstavce a soklu byly doplněny a vyspraveny umělým kamenem, povrch pískovce byl zpatinován do jednotné barvy.

V listopadu 2005 byl do výklenku zasazen ručně malovaný obrázek sv. Antonína.

Obnovu památky včetně malování obrázku provedl člen sdružení Martin Mikolášek ze Svoru, s pomocí dalších členů Jiřího Kühna, Karla Hružka a Miroslava Pröllera. Finanční prostředky na opravu věnoval Městský úřad v České Kamenici.

Nový obrázek bohužel někdo během následujících dvou měsíců odcizil, takže v lednu 2006 byl už výklenek opět prázdný.

Obrázek sv. Antonína u silnice z Dolního Šenova do České Kamenice

Jestřebí - kříž v poli směrem k Újezdu

Kříž stojí v polích u zaniklé cesty 400 m vpravo od hlavní silnice z Jestřebí do Dubé, asi 500 m před Újezdem.

Památka se skládá z pískovcového podstavce, soklu a profilované hlavičky, do které je osazen nový kovaný kříž.

Oprava kříže, září-říjen 2005:

Před opravou byl sokl i obě části hlavice povaleny na zemi a kříž chyběl. Všechny povalené části byly povrchově poškozené a měly uražené římsy, horní část hlavice byla rozlomená a chyběl jí roh.

Sokl a dolní část hlavice byly pomocí jeřábu usazeny na své místo, horní část hlavice byla osazena až po opravě u kameníka. Poškozená místa památky byla opravena a do hlavice byl osazen nový kovový kříž od Martina Mikoláška ze Svoru. Pata podstavce byla očištěna od nánosů zeminy.

Opravy památky se zúčastnili členové sdružení M. Pröller, M. Mikolášek a externí spolupracovníci J. Stehlík, J. Prokop, L. Krejčík a J. Hlavnička. Finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad Jestřebí.

Kříž v poli mezi Jestřebím a Újezdem

Jestřebí - kříž u silnice do Provodína

Kříž stojí v obci na levé straně silnice do Provodína, asi 250 m od kostela.

Nízký podstavec má na přední straně rytý rám s nápisem: ERRICHTET VON JOSEPH BREIER A 1825 8. SEPT. Sokl je štíhlý, hlavice široká a nízká s římsami, původně ji završoval ještě kamenný stupeň, který byl odcizen. Do hlavice je osazen kovaný kříž s malovaným korpusem Krista.

Historie:

V soupisu kaplí a soch farnosti Jestřebí z roku 1835 je o této památce uvedeno: *"Litinový kříž s pozlaceným korpusem Spasitele na kamenném podstavci. Na vlastní zahradě jej zřídil Joseph Breier, obchodník z č.p. 30, který jej také udržuje; kapitál nebyl stanoven. Kříž byl renovován 8. září*

1825 a je ve velmi dobrém stavu. Na druhý prosebný den se zde koná 4. zastavení."

Oprava kříže, září-říjen 2005:

Před opravou byla pata podstavce zanesena zeminou, hlavice byla na soklu posunuta a okraje římsy byly poškozené, kříž chyběl.

Při obnově byla opravena poškozená místa památky, podstavec byl očištěn, hlavice byla posunuta na původní místo a byl do ní osazen nový kovaný kříž s malovaným korpusem Krista, který vyrobil p. Petr Pokorný z Děčína.

Na opravě se podílel Miroslav Pröller a externí spolupracovníci sdružení J. Stehlík, J. Hlavnička a L. Krejčík. Finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad v Jestřebí.

Kříž v Jestřebí u silnice do Provodína

Jestřebí - kříž u cesty pod Maršovický vrch

Kříž stojí asi 400 m jižně od kostela v Jestřebí u polní cesty, vedoucí směrem pod Maršovický vrch.

Na fundamentu stojí podstavec čtvercového půdorysu a na něm je osazen sokl s rytým nápisem na přední straně: "? SEINEN BLICK UND ? ? SEINER ? GLÜCK ? IHM NACH HIENIEDEN VERZEIHT UND LEBT IN FRIDEN. ERRICHTET IM JAHRE 1834 DEN 24. APRIL VOM JOSEPH BREIER AUS HABICHTSTEIN No 30." Hlavice je římsovitá a je na ní osazen kříž.

Historie:

V soupisu kaplí a soch farnosti Jestřebí z roku 1835 je o této památce napsáno: *"Litinový kříž s pozlaceným korpusem Spasitele na kamenném podstavci stojí při pěšině do Maršovic. Dříve zde stával kříž dřevěný. Kříž zřídil 24. dubna 1834 Joseph Breier, obchodník z č.p. 30, který jej také udržuje; kapitál nebyl stanoven. Kříž je ve velmi dobrém stavu. Koná se zde 2. zastavení o 3. prosebném dni."*

Oprava kříže, září-říjen 2005:

Před opravou byl sokl posunutý z osy, hlavice byla prasklá a litinový kříž byl ulomen, v hlavici zůstala spodní část kříže.

Horní část hlavice byla převezena do Dolní Libchavy ke kováři J. Polákovi, který na spodní litinovou část ulomeného kříže napojil nový kovový kříž. Horní část hlavice s křížem pak byla přitmelena k dolní části, která zůstala na soklu, a celý sokl byl posunut zpět do původní polohy.

Na opravě se podíleli M. Pröller a externí spolupracovník sdružení J. Prokop, finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad v Jestřebí.

Kříž u cesty z Jestřebí pod Maršovický vrch

Kamenický Šenov - kříž u hlavní silnice do Práchně

Kříž stojí mezi dvěma lípami na louce vpravo od hlavní silnice do Práchně, asi 50 m před připojením staré silnice, vedoucí z náměstí v Kamenickém Šenově.

Na podstavci, zakončeném nahoře římsami, je vyrytý nápis: ERRICHTET ZUM GRÖSSERN EHRE GOTTES IM JOHN ? 18?? FRANZ ?. Sokl má

na přední straně rytý nápis: ACH, SIEH DEN HEILAND DULDEN, BLUTEN, STERBEN UM DIR DES HIMMELS. Hlavice má do stran vysazené římsy, z nichž horní je na všech stranách zalomená střechovitě vzhůru. Pod špičkou je vystouplý reliéf květu a v horní části jsou dva stupně. Původní kříž se nedochoval.

Oprava kříže, duben 2005:

V rámci opravy byl do hlavice památky osazen nový kovový kříž, vyrobený Josefem Polákem z Dolní Libchavy. Osazení provedli členové sdružení p. Karel Hružek a Miroslav Pröller, finanční prostředky na opravu věnoval Městský úřad v Kamenickém Šenově.

Kříž u hlavní silnice z Kamenického Šenova do Práchně

Kamenický Šenov - kamenné sokly v Dolním Šenově

Památka stojí asi 150 m vlevo od silnice, vedoucí kolem sídliště v Dolním Šenově do České Kamenice, u nepoužívané polní cesty, odbočující ze silnice před posledním domem Kamenického Šenova.

Na pískovcovém fundamentu stojí vedle sebe dva dvoustupňové kamenné sloupy.

Starší z nich je bohatě zdobený reliéfy svatých s atributy. Jeho dolní část je širší a vyšší než horní. Na dolním soklu je z jedné strany rytý německý nápis, na dalších stranách jsou reliéfy Piety a dalších dvou postav. Horní sokl zdobí reliéfy sv. Jiří, sv. Barbory, Ukřižování a další neurčené postavy. Mezi horním a dolním soklem je římsovitá hlavice, další menší hlavice je i na horním soklu a završuje celou památku.

Druhý, novější sloup tvoří také dva sokly se střední hlavicí, horní hlavice s křížem chybí.

Ještě v roce 1959 byla památka v původním stavu.

Oprava památky, červenec-říjen 2005:

Před opravou byl povrch soklů vážně poškozen, narušeny byly i reliéfy a prostřední hlavice měla otlučené římsy. Horní hlavice byla z umělého kamene - zřejmě se jednalo o kopii původní hlavice, která byla doplněna v 1. polovině 20. století.

Horní hlavice a sokl byly jeřábem sejmuty a odvezeny k opravě. Poškozená místa byla opravena umělým pískovcem, opravena byla i prostřední římsa. Horní hlavice byla nově vytesána z pískovce podle původní z umělého kamene. Poté byly všechny opravené části sloupu pomocí jeřábu opět sesazeny a celý povrch památky byl zpatinován do stejné barvy.

Jeřábem byly vyzvednuty a osazeny také dva povalené sokly a hlavice novějšího soklu, stojícího vedle výše uvedeného. U této památky chybí původní hlavice a kříž, povrch je částečně poškozen.

Oba sokly byly nájemcem pozemku oploceny a odděleny tak od okolní pastviny.

Odborné kamenické práce provedl MgA. Václav Frömmel z Kamenického Šenova, finanční prostředky poskytl Městský úřad v Kamenickém Šenově.

Kamenné sokly v Dolním Kamenickém Šenově

Kropbach - kříž u silnice z Juliovky

Kříž stojí na levé straně silnice do Kropbachu, asi 1 km od křižovatky v Juliovce.

Čtvercový podstavec s římsou nahoře, sokl má na přední straně vystouplou plochu s rytým nápisem: HEILIGES KREUZ DU SIEGE ZEICHEN SELIG WER AUF DICH VERTRAUT GLUEKLICH WIRD SEIN ZIELER ? WER AUF DICH IM KAMPFE ? ERRICHTET IM JAHRE 1895 VON DEN GUTTHATERN IN KROMBACH. Hlavice je římsovitá, dolní římsa zalomená střechovitě do špičky.

Oprava kříže, duben 2005:

V neděli 3. dubna 2005 byl na sokl osazen nový kovaný kříž od K. Poláka z Dolní Libchavy.

Finanční prostředky na kříž věnoval člen našeho sdružení Jiří Rosol, na osazení se podíleli Miroslav Pröller a Jiří Stránský.

Kříž v Kropbachu u silnice z Juliovky

Kruh - kříž před hřbitovem

Kříž stojí na svahu nad silnicí před hřbitovem.

Na kamenném fundamentu stojí podstavec čtvercového půdorysu, zdobený na všech bocích vystouplou plochou s dovnitř vykrojenými rohy. Také sokl má na všech čtyřech stranách mělké výklenky s vykrojenými rohy, nová hlavice má do stran vysazené římsy a na ní je nový kovaný kříž.

Oprava kříže, říjen 2005:

Před opravou zbýval z památky jen podstavec s dolní částí soklu, jejíž pískovcový povrch byl poškozen.

Torzo soklu, které tvořilo s podstavcem jeden celek, bylo odříznuto a nově byla vytesána kopie soklu s mělkými výklenky na všech čtyřech stranách. Z pískovce byla také vytesána nová hlavice, do níž byl osazen kovaný kříž. Poškozený povrch podstavce byl opraven a všechny kamenné části byly zpatinovány do jednotné barvy.

Opravu zaplatil Městský úřad v Doksech a provedl ji člen sdružení Martin Mikolášek ze Svoru.

Kříž před hřbitovem v Kruhu

Kruh - hřbitovní kříž

Kříž stojí na hřbitově před márnici.

Na kamenném fundamente stojí podstavec, opatřený na všech stranách vystouplými plochami s vykrojenými rohy. Sokl je celkem bohatě zdoben vystouplými reliéfy, po stranách má obloukovitě završené mělké výklenky a vpředu je rovněž obloukovitě završená mělká nika s reliéfem mušle, v níž zřejmě byla osazená soška. Hlavice má do stran vysazené římsy a nahoře se postupně zužuje k původnímu litinovému kříži s podpěrou.

Oprava kříže, září-říjen 2005:

Před opravou byl celý povrch památky poškozen, hlavice byla rozpraskaná od korodujícího litinového kříže a fundament byl zanesen zeminou.

Fundament byl očištěn, všechna poškození pískovcových částí byla opravena a povrch památky byl zpatinován. Litinový kříž byl natřen černou antikorozní barvou.

Opravu zaplatil Městský úřad v Doksech a provedl ji člen sdružení Martin Mikolášek ze Svoru.

Hřbitovní kříž v Kruhu

Kruh - kříž na jižním okraji osady

Kříž stojí mezi dvěma mohutnými lípami na levé straně silničky, vedoucí z jižního konce osady směrem k Housce, asi 150 m za objektem zemědělské výroby.

Na kamenném fundamentu stojí podstavec obdélníkového půdorysu s římsou nahoře. Sokl má na přední straně dva mělké výklenky, z nichž spodní je čtvercového tvaru a horní je půlkruhově završený. Hlavice má do stran vysazené římsy a směrem vzhůru se zužuje, na jejím vrcholu je osazen nový kovaný kříž.

Oprava kříže, září-říjen 2005:

Celý povrch památky z velmi nekvalitního pískovce byl před opravou vážně poškozen, pískovec se rozpadal a římsy hlavice již byly zcela nezřetelné. V horním výklenku soklu se nacházel zbytek plechu po nápisu nebo obrázku, původní litinový kříž chyběl.

Při opravě byl povrch pískovce zpevněn, opraven a zpatinován do jednotné barvy. Do hlavice byl poté osazen nový kovaný kříž.

Opravu zaplatil Městský úřad v Doksech a provedl ji člen sdružení Martin Mikolášek ze Svoru.

Kříž na jižním okraji Kruhu

Kříž v horní části Lindavy

Lindava - kříž v horní části vsi

Kříž stojí na levé straně silnice do Cvikova, asi 300 m severovýchodně od odbočky ke kostelu.

Na obdélníkovém podstavci stojí sokl, který má do přední stěny vsazenou žulovou desku s nečitelným rytým nápisem. Hlavice je dvoustupňová, spodní stupeň se skládá ze dvou říms, horní má římsu zakončenou dovnitř i ven zakulacenými obdobami volut. Na horní část hlavice navazuje nový pískovcový kříž.

Historie:

V soupisu křížů a soch lindavské farnosti, vedeném asi od roku 1835, je o křížku uvedeno: *Kamenný kříž, postavený v roce 1936 Josefem a Bertou Scheber z hospodářství č. 18. S církevním povolením byl vysvěcen u příležitosti polního procesí dne 3. května 1937 a měl sloužit jako 1. zastavení při 1. prosebném dni. K údržbě památky se zavázali zřizovatelé.*

Oprava kříže, březen-červenec 2005:

Sokl byl před opravou zarostlý v křoví a nakloněný prorůstajícími kořeny, hlavice byla povalena a kamenný kříž chyběl.

Od fundamentu byla odkopána hlína a byly vyřezány náletové dřeviny. Poškozená hlavice byla opravena a pomocí čepu osazena na sokl. Nakonec byl na hlavici upevněn nově vyrobený pískovcový kříž a celý objekt byl zpatinován.

Opravu kříže zaplatil Městský úřad ve Cvikově a provedl ji Martin Mikolášek ze Svoru, pomocné práce zajistili Miroslav Pröller a Tomáš Bobelák.

Manušice - kříž pod kaplí

Kříž stojí na pravé straně silnice do Skalice za bývalým železničním přejezdem, asi 50 m severovýchodně od kaple.

Na kamenném fundamentu stojí podstavec obdélníkového půdorysu s vystouplou čtvercovou plochou na přední straně, na níž je rytý nápis: ZUM FRAMMEN ?? AN DEN ERLÖFER ZU FEINER UND FEINER MIT BRUDER ? ERRICHTET VON JOSEPH TAMME AUS MANISCH 1830.

Sokl má na přední straně rytý nápis: ZUM HIMEL HEBT ER FEINEN BLICK, UND FLEHT UM FEINER SEINDE GLÜCK, O SOLGT IHM NACH HINIEDEN, VERSEIHT UND LEBT IN FRIEDEN, kolem kterého se vine vystouplý reliéf stonku vinné révy s listy a plody, nad tím je vystouplý reliéf Božího oka s paprsky. Po stranách přední strany soklu jsou svislé lizény nahoře s drobnými volutami.

Oprava kříže, listopad 2004 - duben 2005:

Hlavice i kříž před opravou chyběly, přední strana podstavce a soklu byla poškozena.

Na základě doporučení občanského sdružení byla oprava kříže v roce 2004 zařazena do rozpočtu města Česká Lípa mezi tzv. "opomíjené památky". Opravu provedlo na základě výběrového řízení naše sdružení, podíleli se na ní Martin Mikolášek, Jiří Kühn a Miroslav Pröller.

Martin Mikolášek vytesal z hořického pískovce kopii původní hlavice, která byla na sokl osazena pomocí čepu, do hlavice byl vsazen kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy. Poškozená místa byla doplněna umělým pískovcem a památka byla zpatinována do jednotné barvy.

Kříž pod kaplí v Manušicích

Manušice - kříž u silnice do Skalice

Kříž stojí na levé straně silnice do Skalice, v jejím téměř nejvyšším bodě, asi 250 m před začátkem Skalice.

Kříž stojí mezi 3 lípami. Tvoří jej podstavec čtvercového půdorysu s mělkým výklenkem vpředu, sokl s nečitelným malovaným nápisem na přední straně a hlavice s římsami vysazenými do stran.

Oprava kříže, listopad 2004 - květen 2005:

Před zahájením opravy byla hlavice svalena na zemi a litinový kříž chyběl. Pomocí jeřábu byla hlavice osazena zpět na sokl, s nímž byla spojena kovovým čepem. Uražený pravý přední roh hlavice byl domodelován umělým pískovcem, stejně jako ostatní poškozená místa památky, a povrch pískovce byl zpatinován. Při čištění a úpravě okolí byla nalezena horní část původního litinového kříže. Ta byla kovářem J. Polákem z Dolní Libchavy

doplněna nově vykovanou dolní částí a tento kříž byl osazen do otvoru v hlavici.

Opravu zaplatilo Město Česká Lípa a za naše sdružení se na ní podíleli Martin Mikolášek, Jiří Kühn a Miroslav Pröller.

Kříž u silnice z Manušic do Skalice

Mařenice - kříž u silničky z Juliovky do Hamru

Kříž stojí na malé vyvýšenině na pravé straně silničky, vedoucí z Juliovky do Hamru, asi 100 m od silnice do Dolní Světlé.

Z památky se zachoval jen podstavec a sokl, původní vzhled hlavice ani kříže nebyl zjištěn.

Oprava kříže, srpen 2005:

Kamenný podstavec a sokl byl před opravou povrchově poškozen, pískovcová hlavice s křížem chyběla.

Dochované kamenné části byly opraveny umělým pískovcem a na vrchol soklu byla osazena nově vysekaná dvoustupňová pískovcová hlavice, do které byl zasazen kovaný kříž. Nakonec byly všechny kamenné části památky zpatinovány.

Opravu památky včetně vysekání nové hlavice provedl Martin Mikolášek ze Svoru, kovaný kříž vyrobil p. Josef Polák z Dolní Libchavy. Finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad v Mařenicích.

Kříž u silničky z Juliovky do Hamru

Kříž pod Jelením vrchem u Mařeniček

Mařeničky - kříž pod Jelením vrchem

Kříž stojí pod lipami na levé straně staré polní cesty z Kunratic u Cvikova přes Třidomí do Mařenic, asi 450 m severozápadně od Jeleního vrchu.

Prastarý kříž obklopují tři mohutné lípy, spodní část soklu s podstavcem jsou zapadlé hluboko v zemi. V horní části hlavičky bylo na třech místech ukotveno železo, na kterém byl zřejmě kdysi kříž s plechovými postavami svatých.

Oprava kříže, květen 2005:

Zbytky železa z hlavičky byly odstraněny a na místech zapuštění původního kříže byly vysekány otvory pro nový kříž. Protože hlavička, spojená se soklem mohutným zkorodovaným čepem, byla již naprasklá, došlo k jejímu rozlomení. Při opravě byla proto nově slepena a po obvodu stažena kovovým páskem. Do otvorů v hlavičce byl pak osazen nový kovaný kříž s malovaným korpusem Krista, který vyrobil kovář p. Pokorný z Děčína.

Finanční prostředky na opravu věnoval Obecní úřad v Mařenicích, na opravě se za sdružení podíleli Jiří Stránský, Miroslav Pröller a Jiří Kühn.

Naděje - kříž u Hamerského potoka

Kříž stojí v údolí Hamerského potoka jihovýchodně od osady Hamr, asi 20 m za mostkem lesní cesty, vybihajícím od koupaliště do svahu pod Lesním vrchem.

Čtvercový podstavec s římsou nahoře, sokl má na přední straně mělký výklenek se špatně čitelným nápisem, hlavička je římsovitá s akrotériem na všech 4 stranách.

Kříž u Hamerského potoka poblíž Naděje

Oprava kříže, březen 2005:

Památky byla povrchově poškozena, v hlavici byla zasazená patka zlomeného litinového kříže.

V neděli 27. března 2005 byl osazen nový kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Obnovu kříže zaplatil Městský úřad ve Cvikově, na opravě se podíleli Miroslav Pröller a Tomáš Bobelák.

Okřešice - skalní výklenek u cesty do Srní

Skalní stěna s výklenkem stojí po levé straně lesní cesty, vedoucí ze západního okraje Okřešic do Srní, asi 900 m za osadou.

Mělký obdélníkový výklenek je vytesaný do uměle zarovnané stěny skály a po stranách je lemovaný dvěma reliéfně naznačenými svislými sloupky. Zasněžení původního svatého obrázku není známo.

Oprava výklenku, listopad 2005:

Do skalního výklenku byla přilepena deska s novým obrazem, namalovaným akrylovými barvami. Obrázek, znázorňující sklánějícího se sv. Jakuba v plášti a klobouku s poutnickou holí a mušlí, namalovala členka sdružení Markéta Kašparová z Jestřebí.

Skalní výklenek patří mezi památky, které naše sdružení navrhlo zařadit mezi tzv. "opomíjené památky", jejichž oprava byla financována z rozpočtu Města České Lípy na rok 2005. Výběrové řízení na opravu těchto památek vyhrálo naše občanské sdružení.

Skalní výklenek u cesty z Okřešic do Srní

Pavlovice - kříž u cesty do Drchlavy

Kříž stojí na levé straně polní cesty, vedoucí do Drchlavy, asi 1 km od kostela v Pavlovicích.

Na kamenném fundamente stojí podstavec čtvercového půdorysu, na němž je osazen sokl s nikou na přední straně. Hlavice je dvoustupňová, její dolní část je širší římsovitá, horní stupeň je vyšší, užší a je v něm osazen kovový kříž.

Oprava kříže, září-říjen 2005:

Před opravou byly všechny části památky povaleny, fundament byl zcela zarostlý trávou a maliním.

Pomocí jeřábu byly všechny části osazeny zpět, poškozená místa byla opravena a do horní části hlavice byl osazen nový kovový kříž od Martina Micoláška ze Svoru.

Na opravě se podílel M. Pröller a externí spolupracovníci sdružení J. Prokop, J. Stehlík, L. Krejčík a J. Hlavnička. Finanční prostředky věnoval Obecní úřad v Jestřebí.

Kříž u cesty z Pavlovic do Drchlavy

Petrovice - Modrá kaple

Kaplička stojí mezi 3 lípami na levé straně silnice z Jablonného v Podještědí asi 1 km před středem Petrovic.

Kaple se skládá ze 3 částí: dolní je široká, přední strana je konkávní s vystouplou plochou, na níž býval barvou namalovaný nápis. Střední část se zužuje směrem vzhůru a na její přední straně je v kartuši rytý nápis: ErbaVet Vnter PT Herr Ios. Ia. SCHMIDt WirtschaftsVorsteher In GabL. Horní část

je vysoká, úzká a celou její přední stranu zabírá hluboký výklenek se sochou Panny Marie. Výklenek je vymalován tmavě modře a kryje ho kovaná mříž. Celou památku završuje malý kovaný křížek.

Historie:

V soupisu kaplí a soch farnosti Jablonné v P. z roku 1835 se o památce uvádí: *"Velká socha ve tvaru kaple z pískovce, krásně tvarovaná, zdobená s postavami andělů, má vyobrazení nejsv. Trojice vytesané z kamene. Název: Petrovická kaple, též zvaná Modrá kaple (Blaue Kapelle). Zřídil ji Johann Jakob Schmidt, hospodářský přednosta (Wirtschaftsvorsteher) v Jablonném roku 1680. Stojí v širém poli při silnici z Jablonného do Žitavy. O udržování není nic knižně zaznamenáno. Nevyžaduje žádnou opravu, avšak bylo by žádoucí štafírování. Ve výklenku je dřevěná socha Bolestné Matky Boží. Nově štafírováno 1912 Dukrtem z Markvartic. Bez kapitálu. Nápis: Erba Vet Vnter PT Herr Ios. Ia. SCHMIDT Wirtschaftsvorsteher In GabL. Slouží ke cti Boží a k povzbuzení věřících při prosebných procesích jako oltář při zastavení. Nachází se ve stále dobrém stavu, avšak pískovec je poněkud zvětralý. Renovována byla v roce 1890 a pak v roce 1912 sedlákem Hanischem z č.p. 118."*

Modrá kaple u Petrovic

Oprava kapličky, září 2005:

Před opravou byly kamenné části památky povrchově poškozeny, ve výklenku chyběla soška i mříž, a na vrcholu kovaný křížek.

V průběhu opravy byla všechna povrchová poškození opravena, výklenek byl vymalován tmavě modrou barvou a dovnitř byla na kovový trn osazena soška Panny Marie. Celý výklenek byl zakrytý kovanou mříží od J. Poláka z Dolní Libchavy a na vrchol kapličky byl osazen malý kovaný křížek.

Opravu kapličky provedli externí spolupracovníci sdružení J. Hlavnička a L. Krejčík, finanční prostředky věnovali němečtí rodáci z Petrovic a Městský úřad v Jablonném v Podještědí.

Petrovice - Palmeho kříž

Kříž stojí v centru osady při odbočce cesty, vedoucí západním směrem k samotě Na Šestce.

Třístupňový podstavec má v horní části na přední straně rám s rytým nápisem: ERRICHTET IM JAHRE 1847 VON WENZEL HERGESHELL SCHULLEHRER IN PETERSDORF. Sokl má na přední straně nápis: OH IHR PILGER DIE IHR VORÜBER GEHT, BLEIBT UND BETRACHTET OB EIN SCHMERZ SEY, SEHT NUR, ER GEHT GLEICH. SO WIE MOSE DIE SCHLANGE IN DER WÜSTE ERHÖHT HAT, SO MUSSTE DER MENSCHENSOHN ERHÖHT WERDEN. Hlavice má do stran vysazené a vpředu obloukovitě zvednuté římsy, pod nimiž je vystouplý reliéf květu. Kříž je nový kovový.

Palmeho kříž v Petrovicích

Historie:

V soupisu kaplí a křížů farnosti Jablonné v Podještědí z roku 1835 je o této památce uvedeno: *Litinový kříž s pozlaceným Kristem na pískovcovém podstavci stál ve vsi při silnici do Žitavy na dominikálním pozemku, patřícím k Palmově hospodě, podle níž se nazýval "Kreuz bei der Palmschenke" (Kříž u Palmovy hospody). V roce 1847 jej zřídil Wenzel Herrgeschell, učitel v Petrovicích, který se také zavázal svým majetkem ke stálému udržování na pozemku Palmovy hospody, což bylo zajištěno zápisem. Kapitál k údržbě nebyl zaznamenán. Kříž byl vysvěcen s biskupským konsistoriálním povolením č. 3858 z 1. října 1847. V prosebných dnech se u něj konala zastavení. Podle zápisu se nacházel v docela dobrém stavu a sloužil k povznesení kolemjedoucích i kolemjdoucích po silnici.*

Kříž původně stál na severním konci obce vlevo od silnice do Lückendorfu a na nynější místo byl přesunut až v 90. letech 20. století.

Oprava kříže, říjen 2005:

Před opravou byly pískovcové části povrchově poškozeny a kovový kříž chyběl.

Během obnovy byla poškozená místa památky opravena a do hlavice byl osazen nový kovový kříž s rozetou, vytvořený podle původního kovářem J. Polákem z Dolní Libchavy. Opravu financovali němečtí rodáci z Petrovic a provedli ji externí spolupracovníci občanského sdružení J. Hlavníčka a L. Krejčík.

Písečná - kaplička Nejsvětější Trojice u cesty do Šidlova

Kaplička stojí na rozcestí u vodárny při lesní cestě do Nového Šidlova, asi 900 m východně od Písečné.

Obdélníková kamenná kaplička s trojúhelníkovým štítem má v přední stěně výklenek pro svatý obrázek a nad ním ve štítu malou niku pro sošku.

Historie:

V soupisu kaplí a soch dobranovské farnosti z roku 1835 se o kapličce uvádí: *"Na hospodářském pozemku, patřícímu k č.p. 42, je od nepaměti krytá kaple z kamene a cihel. Obraz nejsv. Trojice. Umístěna je na cestě z Písečné do Nového Šidlova. Rovněž bez listiny".*

Podle pramenů uložených ve Vlastivědném muzeu a galerii v České Lípě byla kaplička v roce 1961 v celkem dobrém stavu - měla oprýskanou omítku, ve výklenku byl na plechu malovaný svatý obraz a ve štítě malá plastika oplakávání Krista pod křížem. Ještě v březnu 1999 kaplička stála, chyběly jen střešní štíty a části vyzdívky, omítka již neexistovala. Nedlouho poté ale někdo zbytky kapličky rozebral na pískovcové štuky, takže na jejím místě zůstaly pouze rozkopané základy.

Kaplička Nejsvětější Trojice u cesty z Písečné do Šidlova

Oprava kapličky, listopad 2004 - květen 2005:

V roce 2004 byla kaplička iniciativou našeho sdružení zařazena mezi "opomíjené památky", které se Město Česká Lípa rozhodlo obnovit ze svého rozpočtu. Sdružení se také na základě výběrového řízení ujalo obnovy kapličky, kterou provedl Ing. Vojtěch Král z Oken u Doks.

Při čištění základů byl objeven pískovcový podstavec s rytým nápisem: "Anno 1694" a 3 části poškozeného pískovcového sloupu. Z toho je možné usuzovat, že původně na místě kapličky či v jejím okolí stála Boží muka nebo sloup se soškou, jehož části byly po zničení zazděny do základů kapličky.

Nalezený sokl s letopočtem byl nyní opět použit jako základ, ale v zadní dolní části kapličky byl ponechán výklenek, kterým je letopočet vidět. Celá kaple byla nově vyzděna z cihel a omítnuta, na střechu byly upevněny latě a položena krytina ze starší bobrovky. Omítka byla natřena žlutou a bílou barvou. Okolí kapličky bylo vyčištěno a upraveno, vedle stojící lípa byla v dolních partiích prořezána. Někdo patrně z místních obyvatel pak do výklenku osadil svatý obrázek.

Kaplička Nejsvětější Trojice v Písečné je jednou z nejhezčích drobných památek, kterou se našemu sdružení podařilo obnovit, přestože byla již v podstatě úplně zaniklá.

Písečná - kříž u silnice do Dobranova

Kříž stojí asi 300 m za osadou na pravé straně silnice do Dobranova.

Fundament je pískovcový, podstavec se čtvercovým půdorysem má nahoře římsu. Sokl má na přední straně i na bocích vyryté obdélníkové rámy s dovnitř zaoblenými rohy, v rámu na čelní straně je nečitelný rytý nápis. Ten byl později překrytý deskou, po jejímž osazení zůstaly v rozích zachovány 4 otvory. Hlavice je římsovitá, rozšiřující se směrem vzhůru, a na ní zřejmě bývala ještě další kamenná část, která dnes chybí.

Oprava kříže, listopad 2004:

Kříž byl iniciativou sdružení zařazen mezi opomíjené památky, na jejichž obnovu věnovalo Město Česká Lípa v roce 2004 peníze ze svého rozpočtu. Na základě výběrového řízení bylo naše sdružení pověřeno také opravou kříže, na níž se podíleli Miroslav Pröller a Jiří Kühn.

V rámci opravy byly do soklu a hlavice vysekány otvory pro kříž a čep, na sokl byla pomocí hydraulické ruky osazena hlavice, ležící původně na zemi, a do hlavice byl osazen nový kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Při čištění okolí památky byl na skalnatém podloží před křížem odkryt vysekaný schůdek či klekátko.

Kříž u silnice z Písečné do Dobranova

Písečná - skalní výklenek u cesty do České Lípy

Výklenek stojí na levé straně cesty, vedoucí z jižního konce Písečné přes pole do České Lípy.

Výklenek je vytesaný v nevelkém skalním bloku, který zůstal zachován po odlámaní okolní skály. Původně byl ve výklenku osazen svatý obraz krytý kovovou mříží.

Oprava výklenku, říjen-listopad 2005:

Před opravou byl skalní výklenek prázdný a jeho horní hrana byla poškozena. Při obnově bylo celé okolí výklenku upraveno a dovnitř byl osazen velký kovaný kříž.

Památky byla na návrh našeho občanského sdružení zařazena mezi tzv. "opomíjené památky", jejichž oprava byla financována z rozpočtu města České Lípy v roce 2005. Na základě vítězství ve výběrovém řízení bylo obnovou památky pověřeno naše občanské sdružení. Veškeré práce provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král.

Skalní výklenek u cesty z Písečné do České Lípy

Prácheň - kříž u staré sklárny

Kříž stojí na levé straně hlavní silnice do Nového Boru, v plotu kolem areálu bývalé sklárny.

Podstavec má na přední straně v rámu vyrytý letopočet MDCCCIXL. Na přední straně soklu je vystouplý "listový" reliéf a vystouplý rám, ve kterém byl zřejmě malovaný nápis, nahoře je stylizovaný reliéf "závěsu" semknutý na třech místech kruhovou sponou. V pravé dolní části soklu jsou vyrytá drobná písmena W.K. Hlavice je římsovitá, z přední strany jsou na horní římsě dva vystouplé reliéfy šípů a na obloukovitém završení hlavice je vystouplý reliéf květu s otvorem po zapuštěné kovové lampě. Z levé strany hlavice je vystouplý reliéf kryptogramu MARIA a z pravé strany je vystouplý

nápis IHS s křížem a srdcem. Původní litinový kříž s kovovou zadní opěrkou byl odlomen a chyběl.

Oprava kříže, květen 2005:

Nový kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy byl na soklu osazen 1. května 2005 členy sdružení Karlem Hružkem a Miroslavem Pröllerem.

Kříž u staré sklárny v Práchni

Stráž pod Ralskem - kaplička 14 sv. pomocníků

Kaplička stojí u bývalé lesní cesty, vedoucí od dnešní věznice ve Stráži pod Ralskem směrem do Svěbořic, asi 500 m za vrátnicí v areálu chemické těžby firmy DIAMO s.p. Trasu staré cesty dnes kopíruje asi o 20 m vedle upravená asfaltová cesta směrem pod Malý a Velký Jelení vrch.

Historie:

V soupisu kaplí a soch farnosti Stráž pod Ralskem z roku 1835 je o kapli uvedeno: "*Kaple sv. 14 pomocníků. Zřizovatel obec Stráž p. R., neznámo kdy. V dobrém stavu. V lese, při cestě do Svěbořic. Vrchnostenský pozemek, udržování náleží vznešené vrchnosti. Fond a zřizovací listina nejsou. Bez nápisu, ke cti sv. 14 pomocníků.*"

Oprava kapličky, červen 2005:

Kaple byla před opravou vážně poškozená. Střecha zcela chyběla, zachován byl jen přední a zadní štít, části zdiva byly poškozené a omítka byla opadaná. Při opravě byly doplněny chybějící části zdiva a celá kaple byla nově omítnuta a nabílena. Střecha byla pokryta starší bobrovkou, položenou na latě. Okolí kaple bylo vyčištěno a upraveno.

Materiál na obnovu věnoval majitel kapličky s.p. DIAMO Stráž p. R., finanční prostředky ve výši 20 000 Kč věnovalo naše občanské sdružení a opravu provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král s pomocníky.

Kaplička 14 sv. pomocníků u Stráže pod Ralskem

Stvolínecké Petrovice - kříž u silnice z Tanečku

Kříž stojí na levé straně silnice z Tanečku, v zatáčce před začátkem stoupání, asi 250 m od Stvolíneckých Petrovic.

Na fundamentu stojí kamenný podstavec obdélníkového půdorysu, sokl má z přední strany mělký obloukovitě završený výklenek pro desku s nápisem. Hlavice má do stran vysazené římsy, které jsou uprostřed obloukovitě zvednuté, na přední straně uprostřed je vystouplý reliéf snopu s hroznem vína, po stranách přední horní římsy jsou půlkruhovitě akroterie.

Kamenný sokl byl údajně od 50. let 20. století povalen, protože do něj v zimě narazil povoz s koňmi, litinový kříž chyběl.

Oprava kříže, duben 2004:

Nejdříve bylo celé okolí vyčištěno od vzrostlých křovin a náletů. Do podstavce, soklu a hlavice byly vysekány otvory pro čepy. Podstavec kříže byl jeřábem posunut do původní podoby na fundamentu a poté byl na něj pomocí čepů osazen sokl a hlavice. Z hlavice byla odstraněna stará opěra kříže a osazen nový kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy. Opravu provedli 17. dubna 2005 Miroslav Pröller a Josef Prokop.

Kříž u silnice z Tanečku do Stvolíneckých Petrovic

Kříž na návsi v Tanečku

Stvolínecké Petrovice - kříž na návsi v Tanečku

Kříž stojí na návsi osady Taneček.

Na podstavci stojí sokl, jehož přední strana je reliéfně zdobená. Nahore je vystouplý oválný rám, který je dole zasazený do vystouplého reliéfu vázy,

a v něm je rytý nápis: ? DENKMAL 1833, nad nápisem po stranách jsou vystouplé reliéfy květů. Na zadní straně soklu je vyrytý rám, který je nahoře půlkruhovitě zaklenutý. Hlavice je římsovitá a její horní část zcela chybí, na přední straně je otvor po osazení kovové lampy, kříž je kovový.

Oprava kříže září 2005:

Před opravou byl podstavec posunutý z původní polohy a na přední horní straně byl uražený, sokl a hlavice byly povalené. Sokl měl uraženou celou spodní přední část, hlavici chyběla horní část.

Při opravě byl podstavec vrácen do své původní polohy, sokl a hlavice byly jeřábem vyzvednuty a usazeny na sebe pomocí čepu. Do hlavice byl osazen nový kovový kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy. Chybějící části podstavce a soklu byly doplněny umělým pískovcem a povrch památky byl zpatinován do jednotné barvy.

Opravu zaplatil obecní úřad ve Stvolínkách, podíleli se na ní členové sdružení Martin Mikolášek, Miroslav Pröller a externí spolupracovník J. Prokop.

Svitava - Wernerův kříž u Záhořina

Kříž stojí v ohybu staré lesní cesty, vedoucí ze Záhořina do Modlivého dolu u Svojkova, asi 400 m severovýchodně od vrcholu Tisového vrchu.

Podstavec kříže je dvoustupňový, na dolním stupni vpředu je rytý nápis "ERRICHTET VON FRANZ u. MARIA WERNER IM JAHRE 1867", horní stupeň nahoře zdobí reliéf listovce. Sokl má na přední straně hlubokou niku, v níž zřejmě byla dříve zapuštěna soška Piety, pod nikou je mělký výklenek s otvorem po osazení desce. Na zadní straně soklu jsou nečitelné zbytky barvou psaného nápisu o renovaci kříže. Hlavice má do stran vysazené římsy, které jsou uprostřed přední strany obloukovitě zvednuté a pod tímto zvednutím je vystouplý reliéf Božího oka s paprsky. Na vrcholu hlavice je ještě menší kamenný stupeň, do něhož je zapuštěn velký litinový kříž s korpusem Krista a s podpěrou. Po stranách horního stupně byly ještě dvě kamenné špice s blíže neurčenými ozdobami na vrcholku, z nichž se dnes dochovala pouze jedna na levé straně. Památku obklopují 4 pískovcové sloupky, mezi nimiž dříve býval nízký plůtek.

Historie:

Wernerův kříž (Werner's Kreuz) nechali v roce 1867 postavit Franz a Marie Wernerovi z dnes již zaniklého domu č.p.2 v Záhořině.

Oprava kříže, září 2005:

Před opravou byla horní část hlavice vlivem koroze kříže rozpraskaná a zbytek litinového kříže držel pouze na zadní opěrce. Horní část kříže byla rozbitá a několik jejích částí bylo nalezeno v okolí soklu.

V rámci opravy byl v pískovcové hlavici vysekán otvor, do něhož byl zasazen nový litinový kříž s korpusem Krista, vyrobený p. Kovaříkem z Mariánské Týnice. Kolem kříže byl poté sestaven a slepen rozpraskaný horní stupeň hlavice, který byl nahoře stažen opravenou kovovou obručí. Nakonec byla ke kříži upevněna kovová opěrka, zasazená do starého otvoru v soklu. Zlomený sloupek bývalého plůtku byl slepen a okolí památky vyčištěno.

Opravu provedli členové sdružení Jiří Kühn a Miroslav Pröller za pomoci Tomáše Bobeláka ze Cvikova, finanční prostředky věnoval Městský úřad ve Cvikově.

Wernerův kříž u Záhořina

Svojkov - kříž v osadě Plesa

Kříž stojí na křižovatce v osadě Plesa, kde se silnice ze Svojkova větví směrem na Zákupy a Svitavu.

Dvoustupňový podstavec kříže stojí na novém fundamente, vybetonovaném místními obyvateli na konci 90. let 20. století. Sokl má na přední straně niku s vystouplou dolní římsou, která nese stopy po modrém vymalování, a v ní kdysi stála soška Panny Marie. Po stranách niky jsou svislé lizény, ukončené nahoře hlavici a dole patkou, nad nikou je vystouplá obdélníková plocha, na níž byl původně německý nápis. Hlavice má do stran vysazené římsy, které jsou vpředu obloukovitě zvednuté, a v ploše pod obloukem je vystouplý reliéf květu. V horní části hlavice je stupeň, do něhož byl osazen litinový kříž.

Oprava kříže, říjen 2005:

Povrch pískovce byl před opravou značně poškozen, zvláště na dolní části soklu a na přední hraně hlavice. Původní litinový kříž chyběl.

V průběhu opravy byla poškozená místa památky opravena a do hlavice byl osazen nový litinový kříž od p. Kovaříka z Mariánské Týnice. Opravu zaplatil Obecní úřad ve Svojkově a provedli ji externí spolupracovníci sdružení J. Hlavnička a L. Krejčík, kříž osadili členové sdružení Jiří Kühn a Miroslav Pröller.

Kříž v osadě Plesa u Svojkova

Trávník - Mariánský sloup

Sloup stojí na začátku osady Trávník vlevo od silnice ze Cvikova u odbočky cesty k vodárně

Na profilovaném podstavci stojí sokl, jehož přední stranu zdobí vystoupilý reliéf sv. Josefa, na zadní straně je v rámu vyrytý nápis A1761 IK AG. Na soklu je osazena profilovaná hlavice na kterou navazuje vysoký oválný dřík završený profilovanou hlavicí s pískovcovou soškou Panny Marie.

V 90. letech 20. století byla soška Panny Marie odcizena.

Oprava sloupu, srpen 2004–duben 2005:

Profilovaný podstavec sloupu byl silně rozpraskaný a některé jeho části zcela chyběly. Také sokl byl prasklý napříč a hrozilo, že se brzy rozpadne. Dřík sloupu byl na několika místech povrchově poškozen, hlavice měla poškozené římsy, které se drolily, a pod soškou měla prasklinu. Socha chyběla.

Dne 16. srpna 2004 byly všechny části sloupu pomocí jeřábu sejmuty a rozlomený sokl byl odvezen k opravě. 11. září 2004 byl na vyrovnaný fundament usazen nový podstavec, vytesaný z hořického pískovce, a na něm byl pomocí jeřábu vztyčen opravený sokl, obě hlavice a dřík. Dřík byl osazen na nový čep.

V dubnu 2005 byla na vrcholu sloupu osazena nová pískovcová soška Panny Marie a všechny kamenné části byly zpatinovány. Soška Panny Marie je osazena obráceně než byla původně.

Práce provedl Martin Mikolášek ze Svoru s pomocí Miroslava Pröllera. Oprava sloupu byla zaplacená z prostředků Městského úřadu ve Cvikově a z grantu Nadace Občanského fóra, který obdržela Římskokatolická farnost Cvikov (žádost byla zpracována iniciativou našeho občanského sdružení).

Mariánský sloup v Trávníku

Tuhaně - kaplička v poli za obcí

Kaplička stojí v poli za obcí asi 300 m vlevo od polní cesty, vedoucí z Tuhaně severozápadním směrem k Obroku.

Kaplička má vstupní prostor s výklenkem pro svatý obraz, na přední straně vedle vchodu jsou vystouplé svislé lizény, trojúhelníkový štít lemují podstřešní římsa. Zadní strana kapličky je vyklenutá směrem ven. Hlavní střecha je krytá bobrovkou, nad zadním vyklenutím je původní krytina ze štípané břidlice.

Kaplička v poli u Tuhaně

Oprava kapličky, srpen-září 2005:

Před obnovou zbývaly z kapličky už jen obvodové zdi do výše asi 2 m, všechno ostatní včetně klenby bylo zničeno. Pata kapličky byla zasypána hlinou a sutí, okolí bylo neupravené.

Zbytky obvodových zdí byly očištěny, na nich byl vyzděn přední i zadní štít stavby a nová klenba. Na štítech byly upevněny latě a na ně položena nová střešní krytina z bobrovky. Na zadní vyklenutou stranu byla do malty položena původní střešní krytina ze štěpané břidlice. Nakonec byla celá kaplička omítnuta a vymalována bílou barvou. Okolní porost byl vyřezán a od paty kapličky byly odstraněny nánosy zeminy.

Opravu provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král. Finanční prostředky byly získány z grantu Nadace Občanského fóra, který obdržela Římskokatolická farnost Dubá na základě žádosti, zpracované našim občanským sdružením.

Valteřice - kříž na mostku přes potok

Kříž stojí na mostku přes potok uprostřed osady, vedle bývalé prodejny.

Podstavec se skládá ze dvou částí: dolní nízká římsovitá část je na pravé části poškozená a nad ní je klasický podstavec, nahoře římsovitý. Sokl má na přední stěně po stranách pilastry, zdobené patkou a hlavicí, uprostřed mezi nimi je mělký výklenek s vystouplým rámem, v němž je německý nápis. Pod výklenkem je vystouplá obdélníková plocha s rytým letopočtem 1843, nad výklenkem je vystouplý reliéf Božího oka s paprsky. Na bocích soklu jsou mělké výklenky s německým nápisem. Hlavice je dvoustupňová, spodní část

se směrem vzhůru římsovitě rozšiřuje a horní má 4 zužující se stupně. Kříž je nový kovový.

Oprava kříže, duben 2005:

Před opravou byla dolní část podstavce poškozena, obě části hlavice byly povaleny do potoka a byly poškozeny, původní kříž chyběl.

Při opravě byly obě části hlavice jeřábem vyzvednuty z koryta potoka a byly osazeny na sokl, s nímž byly spojeny čepy. Poškozené části, které bylo možno zaspárovat a opravit, byly opraveny (kromě značně poškozených rohů), a na vrchol byl osazen nový kovový kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Na opravě se podíleli Miroslav Pröller, Martin Mikolášek a externí spolupracovník našeho sdružení Josef Prokop. Opravu památky zaplatil Městský úřad v Žandově.

Kříž na mostku ve Valteřicích

Valteřice - kříž u silnice do Žandova

Kříž stojí na severním okraji osady po levé straně silnice do Žandova.

Na kamenném fundamente stojí podstavec spojený se soklem. Podstavec má dva stupně; spodní má tvar pravidelného čtverce, horní část je římsovitá a má přední i zadní stranu obloukovitě vysazenou dopředu. I u soklu je přední a zadní strana obloukovitě vysazená ven, rohy nahrazují na všech čtyřech stranách vždy 2 sloupky, zakončené patkou a hlavicí. Na přední straně je v mělkém výklenku rytý vyzlacený německý nápis s letopočtem 1871 (?), na zadní straně je zbytek po opěrci kříže. Hlavice má podobný tvar jako

podstavec a sokl, je římsovitá, v hlavici je osazena patka původního litinového kříže, který se nedochoval. Kolem kříže byl původně kovový plůtek, ze kterého se zachovaly jen části. Vedle křížku stojí dvě mohutné lípy.

Oprava kříže, červenec-září 2005:

Před opravou byl povrch památky značně poškozen rozpadem nekvalitního pískovce a na vrcholu chyběl kříž.

Během opravy byla povrchová poškození pískovce opravena a do hlavice byl osazen nový kovový kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Na obnově památky se podílel Miroslav Pröller a externí spolupracovníci sdružení J. Hlavnička a L. Krejčík. Opravu zaplatil Městský úřad v Žandově.

Kříž u silnice z Valteřic do Žandova

Vlčí Důl - kříž na návrší Křížek

Kříž stojí v polích na návrší Křížek, asi 800 m severně od osady Vlčí Důl.

Na kamenném fundamente stojí dvoustupňový podstavec, dolní stupeň je širší, na horním je z přední strany rytý nápis: ? O PILGERIN SAG AN WO GEHT DIE REISE ? ?? IN BILD IN HERR MIT ????? ANNO 1876, nahoře je římsa. Sokl má na přední straně na vystouplé ploše rytý nápis: ERRICHTET IGNAZ UND APOLENA ?????, po stranách jsou svíslé lizény. Hlavice má do stran vysazené římsy, které jsou uprostřed obloukovitě zvednuté.

Oprava kříže, listopad 2004:

Před opravou byla hlavice prasklá na 3 kusy a sokl byl poněkud posunutý z osy podstavce.

Prasklá hlavice byla odvezena ke kameníkovi Martinu Mikoláškovi do Svoru, kde byla slepena, poté byla osazena zpět na sokl a do hlavice byl osazen kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Oprava této památky byla v roce 2004 iniciativou našeho sdružení zařazena do rozpočtu města České Lípy a na základě výběrového řízení byla spolu s dalšími "opomíjenými památkami" sdružením také opravena. Na opravě se podílel Martin Mikolášek, Jirka Kühn a Miroslav Pröller.

Kříž na návrší Křížek u Vlčího Dolu

Vrchovany - kříž pod kaštany

Kříž stojí na levé straně polní cesty, vedoucí z Vrchovan k jihovýchodu, asi 300 m od silnice do Dubé.

Podstavec obdélníkového půdorysu má v horní části zužující se římsy. Sokl má vpředu i na bocích mělké obdélníkové výklenky s rámy, ve výklenku na přední straně byly otvory po osazené desce.

Kříž stojí pod dvěma mohutnými kaštany.

Oprava kříže, srpen 2005:

Před opravou byl na svém místě pouze poškozený fundament, podstavec a sokl. Spodní část hlavice byla rozbitá a poškozený horní díl hlavice se zbytkem patky litinového kříže ležel povalený vedle památky.

V průběhu prací byla opravena poškozená místa na kamenných částech památky a podle dochovaných zbytků byl z pískovce vytesán nový spodní díl hlavice. Po sestavení byl do hlavice zasazen nový kovaný kříž. Povrch kamenných částí byl nakonec zpatinován.

Celou opravu včetně vytesání hlavice a zhotovení kříže provedl člen sdružení Martin Mikolášek ze Svoru. Náklady zaplatil Obecní úřad ve Vrchovanech z grantu, získaného od Libereckého krajského úřadu.

Kříž pod kaštany u Vrchovan

Zahrádky - kaplička v Karasech

Kaplička stojí v osadě Karasy vlevo nad silničkou od Zahrádek, asi 600 m východně od hráze Novozámeckého rybníka.

Kaplička je postavena z pískovcových štuků. Na přední straně je vchod, osazený novými dřevěnými dveřmi, kterým se vchází do menšího vnitřního prostoru. Ve štítě nad dveřmi je malá nika pro sošku. Střecha je nová, krytá bobrovkou.

Oprava kapličky, listopad 2005:

Před opravou byla kaplička ve velmi špatném stavu. Střecha se štíty prakticky neexistovala, klenba se propadala, omítka byla zcela opadaná a z původních dřevěných dveří zbylo jen torzo. Okolí bylo zarostlé a zanesené sutí.

Z povalených pískovců byla znovu vyžděna střešní část s oběma štíty a nikou pro sošku nad vchodem. Na latě byly položeny nové bobrovky. Do vchodu byly osazeny zcela nové dřevěné a v horní části laťované dveře, vytvořené

jako kopie původních dveří. Stěny byly omítnuty a natřeny bílou barvou, okolí kapličky bylo upraveno.

Opravu provedl člen sdružení Kamil Ešner z Nového Boru s pomocníky. Větší část finančních prostředků (50.000 Kč) byla sdružením získána z grantu Nadace Občanského fóra a částkou 25.000 Kč se na opravě podílel Obecní úřad v Zahradkách.

Kaplička v Karasech

Zákupy - skalní výklenek u silnice do Kamenice

Výklenek je vytesán do skály po pravé straně silnice ze Zákup do Kamenice, těsně za mostem přes Svitávku.

Do skály s uměle zarovnanou čelní stěnou je vytesán hluboký výklenek s nikou pro obraz, nad nímž je ještě jedna mělká nika a vystoupilý reliéf kříže. Na malé plošince nad skálou byly nalezeny stopy po osazení malého kovového kříže.

Historie:

V popisu Kamenického údolí od Adolfa Kirschnera, uveřejněného v roce 1908 v časopise *Mitteilungen des nordböhmisches Excursions Clubs*, je památka zmíněna jako "*kamenný výklenek s bohoslužebným nešporním obrazem*".

Oprava výklenku, říjen 2004 - červenec 2005:

Obnovu skalního výklenku iniciovalo občanské sdružení Zákupská iniciativa, vedené p. Kučerou, které také věnovalo potřebné finanční prostředky. Realizace se ujalo naše občanské sdružení.

Výklenek byl před opravou značně poškozen, skála byla popraskaná a původní výplň výklenku vydrolená, samotný výklenek byl do značné výše zanesen hlinou a pískem.

Výklenek byl proto nejprve vyčištěn, skalní stěna byla vyspravena a nabílena a vystoupilý reliéf kříže byl vyzlacen. Opravený výklenek byl opatřen mříží a vyzdoben obrazem Panny Marie, jehož předlohou bylo dílo od El Greca. Malbu obrazu velmi ztěžovala vlhkost, prosakující ze skály, kvůli níž se téměř uschlá malba několikrát rozpila a musela se opravovat.

Zednickou opravu výklenku provedl J. Hlavnička z Nového Boru, mříž vykoval J. Polák z Dolní Libchavy a obraz přímo na sklaní stěnu namalovala členka našeho sdružení Markéta Kašparová.

Skalní výklenek u silnice ze Zákup do Kamenice

Žizníkov - kaplička pod Žizníkovským vrchem

Kaplička stojí na severovýchodní straně Žizníkovského vrchu u lesní cesty, vedoucí od Žizníkovského rybníka k mlékárně v České Lípě.

Typická pozdně barokní kaplička s prostorem pro svatý obraz a místem pro dřevěné klekátko.

Oprava kapličky, říjen 2004 - duben 2005:

Kaplička byla řadu let v dezolátním stavu, střecha byla zničená, podstřešní římsy otlučené, fasáda poničená a celá kaplička byla očázená od ohně, který si v ní kdosi rozdělal.

V průběhu obnovy byla kaplička zbavena staré omítky, nově nahozena a vyštukována, střecha byla dozděna a na latě byla jako střešní krytina

položena použitá bobrovka. Od paty kapličky byly odstraněny nánosy hlíny a okolí bylo vysypáno drobným štěrkem. Opravená kaplička byla vymalována kombinací bílé (vnitřek) a šedivé (šambrány) barvy. Ve výklenku byl umístěn obraz Nejsvětější Trojice od členky sdružení Markéty Kašparové z Jestřebí a do vchodu byla osazena kovaná mříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Opravu památky provedl člen sdružení Ing. Vojtěch Král z Oken, náklady zaplatilo město Česká Lípa.

Kaplička pod Žizníkovským vrchem

Žizníkov - kříž na Lískovém vršku

Kříž stojí v lesíku na jihozápadní straně Lískového vršku asi 1,5 km jižně od Žizníkova.

Památka je z umělého kamene a sestává z fundamentu, podstavce, soklu, hlavice a kovového kříže. V soklu je na přední straně mělký výklenek.

Oprava kříže, říjen 2005:

Před opravou byla památka zcela rozvalená a sokl byl na přední straně poškozený. Příčinou bylo naklonění fundamentu kořeny vedle stojícího dubu. Při opravě byl fundament vyrovnán betonovým stupněm, na který byl postupně osazen podstavec, sokl a hlavice, do níž byl zasazen nový kovový kříž. Poškozená místa na soklu byla opravena.

Památka byla na návrh našeho občanského sdružení zařazena mezi tzv. "opomíjené památky", které měly být v roce 2005 opraveny z rozpočtu Města České Lípy. Na základě vítězství ve výběrovém řízení bylo opravou pověřeno

naše sdružení. Opravu provedli externí spolupracovníci sdružení p. Hlavnička a p. Krejčík, kříž vyrobil Josef Polák z Dolní Libchavy.

Kříž na Lískovém vršku u Žizníkova

Žizníkov - kříž jižně od osady

Kříž stojí v lese asi 400 m od osady u cesty, vedoucí z křižovatky uprostřed Žizníkova jižním směrem.

Na kamenném fundamentu stojí dvoustupňový podstavec obdélníkového půdorysu, na přední straně horního stupně je nečitelný nápis. Sokl má vpředu mělký nahore obloukovitě zvednutý výklenek po osazené desce. Hlavice má do stran vysazené římsy, které jsou vpředu uprostřed obloukovitě zvednuté, pod nimi je vystouplý reliéf kalichu a hroznového vína. Do hlavice je osazen litinový kříž. Kolem památky je obrubník z pískovcových štuků, v jehož rozích byly původně sloupky pro osazení dřevěného nebo kovového plůtku.

Oprava kříže, říjen-listopad 2005:

Části památky z nepřilíš pevného pískovce byly před opravou značně povrchově poškozeny, hlavice měla uražené oba přední horní rohy a chyběl i původní litinový kříž.

Opravu soklu umělým pískovcem provedli externí pracovníci občanského sdružení p. Luboš Krejčík z Krompachu, p. Jaroslav Hlavnička z Nového Boru a členové sdružení Martin Mikolášek a Miroslav Pröller. Nový litinový kříž vyrobil p. Kovařík z Mariánské Týnice.

Památka byla na návrh našeho občanského sdružení zařazena mezi tzv. "opomíjené památky", jejichž obnova byla financována z rozpočtu Města

České Lípy. Sdružení bylo pověřeno opravou na základě vítězství ve výběrovém řízení.

Kříž jižně od Žizníkova

Malchersův kříž u Ždírcce

Ždírec - Malchersův kříž

Kříž stojí na rozcestí v nejvyšším místě lesní cesty, vedoucí ze Ždírcu do Korců, asi 1 km severozápadně od křižovatky nad Ždíreckým dolem.

Kříž se skládá z fundamentu, na kterém stojí podstavec, sokl se špatně čitelným rytým nápisem a římsovitá hlavice.

Oprava kříže, květen-červen 2005:

V průběhu opravy byly všechny kamenné části včetně zaneseného fundamentu očištěny, posunutá hlavice byla vyrovnána a na jejím vrcholu byl osazen nový kovaný kříž od J. Poláka z Dolní Libchavy.

Na obnově se podíleli členové sdružení Ing. Vojtěch Král a Miroslav Pröller.

Grohmannův kříž u Cvikova

Opravy kostelů na Českolipsku

Michal Panáček

Stejně jako v úspěšném roce 2004 se i v roce 2005 občanské sdružení Drobné památky severních Čech zapojilo do obnovy kostelů na okrese Česká Lípa. Iniciativa se opět soustředila na pokračování oprav střech kostelů v Drchlavě, Pavlovicích a Stvolínkách, střechy kaple v Horkách a předpokládalo se zahájení komplexní opravy kostela v Brennė. Sdružení také iniciovalo přípravu opravy omítek kostela v Kvítkově. O finanční prostředky na opravy těchto kostelů bylo požádáno z Havarijního a střešního programu MK ČR a dotačního programu na opravy kulturních památek z prostředků Libereckého kraje.

Celkově se podařilo získat dotaci ve výši 1 350 tis. Kč, která s vlastním podílem znamenala možnost proinvestovat více než 1,5 mil Kč. Kromě toho se podařilo opravu kostela v Brennė zařadit do Programu záchrany architektonického dědictví a pro rok 2005 na ni byla získána dotace 1 mil. Kč. Z těchto prostředků se v průběhu roku podařilo realizovat další obnovy střech v Drchlavě, Stvolínkách a Pavlovicích, navíc u prvních dvou byly opraveny i nosné konstrukce stropů a ve Stvolínkách staticky zabezpečeny havarijní konstrukce patrové sakristie a severní kaple. Kompletně se podařilo opravit střechu kaple v Horkách. Díky velké vstřícnosti obce se v Kvítkově realizovala celková oprava omítkového pláště věže a kompletního západního průčelí. Bohužel se nepodařilo zahájit komplexní opravu kostela v Brennė a není jisté zdali se tuto akci podaří udržet v Programu záchrany architektonického dědictví i v příštím roce. Přes tento neúspěch se podařilo realizovat další významný krok k záchraně neohroženějších kostelů na Českolipsku a rok 2005 se i přes menší objem získaných prostředků oproti roku 2004 ukázal v rozsahu provedených prací srovnatelně úspěšným.

Pavlovice - kostel Nanebevzetí P. Marie

Protože se podařilo zajistit pouze část potřebných finančních prostředků, rozsah provedených prací byl menší než v předchozím roce. Oprava se dotkla pouze čtvrtiny střechy lodi a byla tak kompletně dokončena pouze její severní strana. Drobné tesařské opravy byly provedeny v krovu, položeno bylo nové laťování a nová bobrovková krytina. Na celé severní straně střechy byly osazeny okapní háky, okapní žlaby a svody.

Pavlovice, kostel Nanebevzetí Panny Marie. Celkový pohled na loď kostela od severu po opravě střechy v roce 2005. Byla dokončena výměna střešní krytiny na této straně střechy a osazeny okapní žlaby a svody.

Pavlovice, kostel Nanebevzetí Panny Marie. Celkový pohled z půdy na severní část střechy po opravě v roce 2005.

Pavlovice, kostel Nanebevzetí Panny Marie. Celkový pohled na kostel od jihu. Dobře je vidět ještě neopravená část střechy lodi.

Pavlovice, kostel Nanebevzetí Panny Marie. Pohled na střechu presbytáře od severu dokumentující její havarijní stav.

Drchlava - kostel sv. Mikuláše

Byla rozkryta část střechy lodi (cca 1/3) směrem od presbytáře a rozebrána adekvátní poškozená část stropu. Větší část stropních trámů byla vyměněna, zčásti byly původní trámy naplátovány. Tesařským protézováním byly opraveny a doplněny prvky krovu. Na nové stropní trámy byl položen nový prkenný záklop a podhled. Na nové laťování byla položena nová bobrovková krytina, včetně klempířských prvků.

Drchlava, stav po opravě střechy a krovu v roce 2005. Dobře je vidět, že neopravená část střechy lodi je nadále v havarijním stavu. Celkový pohled od jihozápadu.

Drchlava, stav po opravě střechy a krovu v roce 2005. Celkový pohled od severovýchodu.

Drchlava, stav po opravě střechy a krovu v roce 2005. Pohled na opravená krátčata a obnovené zavěšení stropních trámů, pohled od jihozápadu.

Drchlava, stav po opravě střechy v roce 2005. Pohled na opravená zhlaví vazného trámu a pat krokví, pohled od severozápadu.

Drchlava, stav po opravě střechy v roce 2005. Pohled na opravený radiální prahový rošt stolice věžičky (vlevo) a opravené prvky podélné vazby krovu (vpravo).

Stvolínky - kostel Všech svatých

Severní kaple byla provizorně staticky zajištěna a byla provizorně zakryta. Obnoven byl strop sakristie a podepřen podhled v prostoru schodiště ve věži. Drobné opravy proběhly v krovu. Zajištěna a opravena byla všechna velká poškození stropu. Napadené stropní trámy byly protézovány nebo kompletně vyměněny. Dokončena byla výměna krytiny na celé jižní straně střechy včetně zhotovení tří nových volských ok.

Stvolínky, kostel Všech Svatých. Celkový pohled na loď kostela od jihu po opravě střechy v roce 2005. Byla dokončena výměna střešní krytiny na této straně střechy a osazena nová volská oka. Na východní valbě a na presbytáři kostela ale stále zůstala dožilá stará krytina.

Stvolínky, kostel Všech Svatých. Celkový pohled na severní kapli kostela po provizorním zabezpečení střechy v roce 2005. Celá severní strana střechy kostela ale zůstala i nadále v havarijním stavu.

Stvolínky, kostel Všech Svatých. Celkový pohled v krovu na jižní část střechy po opravě v roce 2005.

Stvolínky, kostel Všech Svatých. Pohled na obnovené volské oko po opravě v roce 2005.

Kvítkov - kostel sv. Jakuba Většího

V roce 2005 byl kompletně opraven omítkový plášť věže a celého západního průčelí. Byly sejmuty zdegradované omítky a nahozeny nové jednovrstvé vápenné, v členění podle konzultace s ing. P. Mackem. Po dohodě s ním byla určena i barevnost průčelí v základních plochách světle okrových a tektonických prvcích okrově oranžových. Práce byly provedeny v dobré kvalitě v souladu s podmínkami orgánů památkové péče.

Celkový pohled po opravě západního průčelí v roce 2005.

Kvítkov, kostel sv. Jakuba Většího. Vlevo je detailní pohled na opravené omítky věže a obnovený ciferník hodin, vpravo pohled na jižní fasádu lodi s téměř kompletně opadánými omítkami.

Kvítkov, kostel sv. Jakuba Většího. Celkový pohled od jihovýchodu na zchátralou jižní fasádu lodi kostela.

Kvitkov, kostel sv. Jakuba Většího. Celkový pohled od severozápadu na severní fasádu lodi se zbytky omítek.

Kvitkov, kostel sv. Jakuba Většího. Detailní pohled od severu na zbytky členění omítek severní fasády lodi kostela.

Horky - kaple Nanebevzetí Panny Marie

Opatrně sejmuta a přetříděna byla bobrovková krytina. Tesařsky byl opraven krov. Obnoveno bylo oplechování věžičky a osazen nový kovaný kříž. Doplněny byly drobné dřevěné šindele na bocích věžičky. Střecha byla opět pokryta původními taškami doplněnými o jiné, druhotně použité.

Horky, celkový pohled na kapli Nanebevzetí Panny Marie po opravě střechy v roce 2005. Dobře je vidět, že omítkové plochy fasád jsou na většině míst dožilé a vyžadují rekonstrukci.

Ostatní kostely a kaple

Kaple sv. Valentýna v Novém Šidlově

V červnu roku 2005 se naše občanské sdružení stalo majitelem kaple sv. Valentýna v Novém Šidlově. Dlouhodobě jsme majitele kaple Město Zákupy upozorňovali na její špatný stav a pokoušeli se hledat různá řešení jak zajistit finanční prostředky na její záchranu. Nakonec jsme se rozhodli, že kapli koupíme a za symbolickou 1,-Kč jsme se stali jejími majiteli. Kaple byla v dezolátním stavu - střecha byla propadlá, omítky opadané, na přední straně kaple byla ve zdivu velká trhлина. Ihned po jejím odkoupení jsme posoudili její stav a rozhodli jsme se sejmout kompletní krov i s věžičkou, a do jara ponechat klenba zakrytou plachtou. Požádali jsme Ministerstvo kultury ČR o prohlášení kaple za kulturní památku a zároveň jsme požádali

o dotaci ze střešního fondu Ministerstva kultury ČR. Z Nadace VIA se nám podařilo získat na obnovu střechy 50.000,-Kč a Městský úřad Zákupy slíbil dodat veškeré dřevo na nový krov a bednění.

*Kaple sv. Valentýna v Novém Šidlově před zahájením oprav (nahore)
a po odstranění starého krovu 6.11.2005 (dole).*

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech

Pokračovali jsme v dalších akcích směřujících k oživení tohoto kostela o který se staráme v rámci písemné dohody s Litoměřickým biskupstvím. Dne 22.1.2005 proběhla brigáda, která dokončila vymýcení křovin v prostranství před kostelem, 12. června 2005 se uskutečnil koncert skupiny SoliDeo a dne 23.10.2005 proběhlo divadelní představení studentů Univerzity Karlovy z Prahy "Komédie o Heleně, dceři císaře tureckého".

Vystoupení souboru SoliDeo v Konojedech 12. června 2005.

Komédie o Heleně, dceři císaře tureckého 23. října 2005.

Kostel sv. Havla v Bílém Kostelci

Ve vyčištěných prostorách kostela sv. Havla proběhla 8.5.2005 pobožnost vedená knězem Janem N. Jiříštem z Bělé pod Bezdězem.

Pobožnost v kostele sv. Havla v Bílém Kostelci 8. května 2005.

Kapličky na Ostrém u Úštěku

Dne 19.6.2005 proběhla na Ostrém pobožnost vedená knězem Janem N. Jiříštem z Bělé pod Bezdězem a 10.9.2005 zorganizoval Tomáš Hlaváček velmi úspěšný divadelně-hudební festival.

Odpolední pobožnost na Ostrém 19. června 2005.

Divadelně-hudební festival na Ostrém 10. září 2005 - představení pro děti "Kouzelná maska" v podání Divadla J. M. a J. B.

Divadelně-hudební festival na Ostrém 10. září 2005 - závěrečné vystoupení skupiny Létající koberec

Kostel sv. Jakuba Většího v Bořejově

Ve spolupráci s občanským sdružením Pšovka jsme uspořádali řadu akcí v kostele sv. Jakuba v Bořejově. Jan Nepomuk Jiříšně zde sloužil několik Mší: Novoroční 1. ledna, na Květnou neděli 20. března, o Svatojakubské pouti 30. července, Dušičkovou 30. října a poslední bohoslužba byla 23. prosince při setkání u Betlémského světla. Mimoto proběhly také dva koncerty: 14. května vystoupila skupina SoliDeo a 4. září Symfonický orchestr Dvořákova kraje.

Petr Císařovský pro kostel zrenovoval procesní kříž, byla zahájena oprava varhan a také oprava kříže na kostelní věži.

Bohoslužba při setkání u Betlémského světla 23. prosince 2005.

Oprava varhan 27. srpna 2005.

Koncert Symfonického orchestru Dvořákova kraje 4. září 2005.

Další akce sdružení

Autorské čtení Isy Engelmann v České Lípě

Úterý 25. 1. 2005

Občanské sdružení uspořádalo spolu s okresní knihovnou v České Lípě autorské čtení z knihy "Návrat pod zelenou střechu" autorky paní Isy Engelmann. Je to rodačka z Indie, která prožila jako dítě válku v Liberci a v roce 1946 byla odsunuta do SRN. Ve své knize popisuje své dětství, odsun a následně i návrat po roce 1989 do domu svých rodičů.

Paní Engelmann se nám v roce 2004 sama přihlásila po zveřejnění našeho článku v Prager Zeitung a spolupracuje s námi při navazování kontaktu s německými rodáky.

Autorské čtení probíhalo v českém i německém jazyce, zúčastnilo se ho kolem 30 posluchačů a podle následné velmi bohaté a chvílemi i emotivní besedy můžeme soudit, že se všem velmi líbilo. Po autorském čtení bylo možné si uvedenou knihu i koupit. Z našeho sdružení se autorského čtení zúčastnilo 5 členů.

Autorské čtení Isy Engelmann

Osazení pamětní desky Theodora Körnera na Dutém kameni u Cvikova

Sobota 16. 4. 2005

Před časem se na naše občanské sdružení obrátil ing. Milan Sekyra z Ústí nad Labem s prosbou, zda bychom mu pomohli s osazením pamětní desky u reliéfu Theodora Körnera na Dutém kameni u Cvikova. Naše sdružení proto nechalo vyrobit mosaznou desku s krátkým textem připomínajícím tohoto německého básníka a v sobotu 16. dubna jsme ji slavnostně osadili na skalní stěnu s reliéfem.

V příjemném jarním odpoledni se u reliéfu sešlo kolem 30 lidí, z nichž bylo 8 členů sdružení, a z Liberce dorazil i spisovatel Miloš Zapletal s manželkou. Všichni zúčastnění si poté vyslechli několik skladeb, které na flétny zahráli synové Jirky Stránského ze Cvikova, dozvěděli se něco o geologii přírodní památky Dutý kámen i o historii reliéfu, a p. Sekyra ml. povyprávěl o životě Theodora Körnera a zarecitoval jednu z jeho básní. Po oficiální části slavnosti bylo pro všechny připraveno malé pohoštění.

Ze slavnostního osazení pamětní desky na Dutém kameni.

Osazení pamětní desky na Dutém kameni přihlíželo okolo 30 lidí.

Putování (zanikající) barokní krajinou z Úštěku do Horní Police

Sobota 23. 4. 2005

Trasa této výpravy byla vedena východní částí Českého Středohoří na rozhraní Ústeckého a Libereckého kraje.

Vyjžděli jsme z České Lípy vlakem v 7.10 hodin. Jeli jsme v pětičlenné sestavě - Mirek Pröller, Jirka Stránský, Markéta Kašparová a rodiče našeho člena Tomáše Tichého. Startem naší výpravy bylo nádraží v Úštěku, z něhož jsme vyrazili přes město po silnici do obce Ostré, odkud je jen kousek na poutní místo - kapličky na Ostrém. Celé okolí areálu je po dvou jarních brigádách vysekáno od křovin a ani na jedné z kapliček jsme nezjistili následky nedělního požáru, způsobeného úderem blesku do jedné z nich. Hasiči naštěstí dorazili vzápětí a zřejmě ohořelo jen vnitřní bednění a nějaké trámy - viditelného není nic. Na Ostrém nás dojel Tomáš Tichý s rodinou; přijeli ale jen na výlet do blízkého okolí, s námi se nemohli vydat kvůli nemocným dětem.

Z Ostrého scházíme lesem do údolí u Lukovska, v Lukově přecházíme hlavní silnici, kde se nachází Galerie Na gruntu. V ní se nás velice mile ujala paní majitelka a provedla nás výstavou ústeckých fotografií. Dále odtud pokračujeme po silnici do Dubičné, odbočujeme na louky a po úbočí vrchu Dubina nás Jirka zavedl do starého lomu, v němž jsou k vidění Konojedské

bochníky. Jedná se o geologickou zajímavost - rozpadající se čedičová vyvřelina zde vytváří pěkně zaoblené kamenné bochníky.

Odtud míříme přímo ke kostelu Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech a po zjištění, že uvnitř i na prostranství před kostelem je vše v pořádku, pokračujeme po silnici do Bílého Kostelce. Zde se zastavujeme v ruinách kostela sv. Havla, který je již zbavený všech náletových dřevin a kde se 8. května bude konat odpolední pobožnost. Z Bílého Kostelce to není daleko po silnici do Mukařova, kde odpočíváme poblíž zbytků zvonice ze 14. století, která se zřítíla v roce 2002.

Po loukách míjíme v údolí Verneřice a míříme do Louček. Zde ještě obloukem obcházíme stádo domácího skotu, který si nás nelibě prohlíží, a po silnici kolem odbočky na Bobří vodopády míříme na Velkou Javorskou. Nad ní na známé vyhlídce do kraje odpočíváme a pak sestupujeme kolem zaniklé osady Havrani do Novosedla, Podlesí a do Horní Police. Před Horní Policí nalézá Jirka ještě povalený sokl po kříži, o jehož existenci jsme dosud nevěděli, po nezbytné dokumentaci pak v Horní Polici navštívujeme místní hostinec a odpočíváme po zdolání 27 km u piva i jiných nápojů. Do České Lípy odjíždíme vlakem v 17.13 hodin. Počasí bylo ideální a tak se snad výprava po barokní a doufejme, že ještě nezanikající krajině všem líbila.

Návštěva Starého Berštejna a táborák v Nové Skalce

Sobota 4. 6. 2005

Iniciativou Míšy Komersové a Honzy Jiříštěho uspořádalo naše občanské sdružení návštěvu běžně nepřístupné zříceniny hradu Starého Berštejna u Vrchovan, který je od roku 1972 v soukromém vlastnictví. Sraz všech zájemců byl ve 14 hodin přímo pod palisádami hradu, sešlo se nás až nečekané množství - téměř 40 zájemců o prohlídku, kromě členů sdružení přišla i řada přátel. Hradní pán Miloš Novák nás uvítal na nádvoří a pozval do obytné místnosti v bývalé věži na nejvyšším místě hradu. V této stylově vybavené potměšlé místnosti nám téměř dvě hodiny velice svérázným a zajímavým způsobem vyprávěl nejen o historii hradu a jeho okolí, ale i o raně středověké historii Čech. V průběhu vyprávění prošla kolem hradu i bouřka doprovázená prudkým vichrem, takže atmosféra byla vskutku stylová.

Po prohlídce hradu se část zájemců přesunula do Horek, kde jsme si prohlédli kapli, kterou má naše sdružení v dlouhodobém pronájmu, a na kterou se nám letos podařilo získat 200.000,-Kč od Libereckého kraje a od Města Dubé na opravu střechy a věžičky.

Z Horek jsme se pak přesunuli na chalupu Komersů v Nové Skalce, kde se nás sešlo asi 20 a sobotní večer jsme strávili v příjemné atmosféře a družné zábavě u táboráku.

Výhledu ze Starého Berštejna počasí příliš nepřálo.

U Komersů v Nové Skalce.

Výlet po drobných památkách z Ještědu k prameni Ploučnice

Sobota 8. 10. 2005

Jak se již stalo téměř zvykem, vydali jsme se na začátku měsíce října opět do okolí Liberce. Vyjeli jsme vlakem v 7.49 hodin z České Lípy a postupně se k nám přidávali další účastníci, až se nakonec na nádraží v Liberci sešlo 34 účastníků, a to jak členů sdružení, tak i rodinných příslušníků a přátel. Tramvají jsme se přesunuli do Horního Hanychova, odkud jsme se všichni - s výjimkou pana Hechta, který se rozhodl zdolat kopec sólovýstupem - nechali vyvézt lanovkou na vrchol Ještědu. Tam nás přivítalo krásné slunečné počasí, ale také velmi silný víchř, který nás brzy zahnal do závětrí proskleného ochozu vysílače, odkud jsme se mohli kochat výhledem do širokého okolí. V bufetu se také většina z nás občerstvila kávou a různými dobrotami.

Zastávka u mohyly letců.

Po seskupení jsme vyrazili z Ještědu dolů. Minuli jsme odbočku do sedla Na Výpřeži, kde jsme loni v listopadu zavěsili obrázek Sedmibolestné Panny Marie, a dále se vydali směrem k Osečné po červené turistické značce, kolem níž je rozeseťo několik zajímavých drobných památek. Výborným průvodcem nám přítom byla knížka Marka Řeháčka "O pozoruhodných a tajemných místech Ještědských hor", z níž Mirek Pröller

předčítal o historii navštívených míst. Prvním z nich byla mohyla letců, která připomíná havárii letadla v srpnu roku 1948. O kousek dál jsme navštívili vyhlídku Červený kámen a od ní pak sestoupili k nenápadnému "kameni loveckého štěstí", což je trojboký kamenný sloupek s výklenkem po desce, na niž bylo původně zaznamenáno, že na tomto místě v roce 1882 zastřelil jelena korunní princ Rudolf. Další zastávka byla u letos obnoveného dřevěného kříže hraběnky Winkelbauerové, v jehož blízkosti je další "lovecké štěstí", postavené na počest Kamila Rohana, který zde v roce 1869 zastřelil prvního srnce v nové oboře. Na lesní silničce jsme se setkali s rodinou Vojty Krále, kteří za námi přijeli autem, přešli jsme silnici do Světlé a o chvíli později se zastavili u "Pruského kříže", kde měl být za prusko-rakouské války pohřben mladý pruský rytmistr. Nedaleko odtud jsme v lese našli krásný kamenný "Friedrichův kříž", postavený v místech, kde byl v březnu roku 1882 nalezen zavražděný lesník Vincens Fridrich.

Pak už nás příjemná lesní cesta dovedla do Janova Dolu, jímž jsme šli kousek po silnici a pak odbočili k Jenišovskému rybníku a v jeho těsné blízkosti ležícímu prameni Ploučnice. Zde nám Honza Jiříšče přečetl několik místních pověstí o vodnicích, které sesbíral rodák z českolipska Josef Alfred Taubmann. Někteří členové výpravy se od nás poté odpojili aby se dostali na vlak do Křížan nebo ke svým odstaveným autům, my ostatní jsme pokračovali do Osečné, kde jsme na náměstí obsadili sál restaurace U Slunce a využili volnou hodinu k vydatnému občerstvení. Autobus v 17.09 hodin nás pak zavezl do Stráže pod Ralskem, kde jsme se ještě stihli podívat k vyhořelému zámku, na němž se právě opravuje další část střechy. Dalším autobusem v 18.00 hodin jsme pak odjeli do České Lípy, kde byla tato velice povedená výprava ukončena.

Pruský kříž

Čtení pověstí u pramene Ploučnice

Z místopisných pověstí severních Čech

HASTRMAN U PRAMENŮ PLOUČNICE

Josef Alfred Taubmann

1. Mezi městečkem Osečnou a Janovým Dolem - vískou, roztroušenou mezi zalesněnými pahorky, protéká potůček, který se tu vlévá do malého, avšak velmi hlubokého rybníka, zvaného podle nedaleké samoty Jenišov (Dolní Janův Důl) Jenišovský rybník. Jeho křišťálově čisté a studené vody jsou domovem zlatavých pstruhů, na usměvavém zrcadle jeho hladiny se tu a tam zastaví unavené vodní ptactvo, které tu na svých dalekých cestách nachází svůj přechodný příbytek. Rozkvetlé břehy obklopuje věnec olšových stromů, v jejichž vzdušných korunách staví svá hebká hnízda čížci. Za tímto věncem z loubí se zvedá Mlýnský vrch s tajemným šepotem svých stromů a měkkým zeleným mechovým kobercem. Na opačné straně, směrem k severovýchodu, se vypíná starý šedý obr Ještěd. V bezprostřední blízkosti rybníka se pak stejným směrem, přímo s tímto rybníkem propojená, nachází hluboká pramenná tůň. Z jejího dna na vícero místech silně vyvěrá voda, což lze dobře pozorovat na vířící se hlině. Na tomto místě, které je snad nejpůvabnější ze všech míst kolem Janova Dolu, kdysi - jak se vypráví - prováděl své lživé hrátky hastrman. Můj otec - tak mi vyprávěla jedna stará babička - kdysi poslal naši služebnou, Neuwirtovu Doru, do Jenišovského

mlýna. Netrpělivě čekal, až se vrátí, protože chléb doma už docházel a ještě večer se mělo zadělat na nový. Již se setmělo, a protože noc není žádnému člověku přítelem, vydal se otec na cestu, aby služce šel naproti. Byl bázlivý, a proto šel pěkně daleko od rybníka. Bez úhony došel až k Jenišovskému mlýnu. Služce, která byla snad ještě bázlivější než její pán, to přišlo velmi vhod, a oba se tak vydali spolu s trakařem, naloženým moukou, na zpáteční cestu. „Doro,“ řekl můj otec, „Doro, jen pěkně jed' tady vrchem.“ Tu dorazili k okraji rybníka. Jenže - jaká hrůza! Na zemi tu sedí opravdový hastrman, opřený zády o olšový kmen. Červená čapka, kterou měl na hlavě, až nepříjemně kontrastovala s jeho vybledlým zjevem a s ježatými, zelenými vlasy. Ještě horší však bylo to, že ta příšera měla své šest loket dlouhé nohy položené zrovna napříč přes cestu. Plná strachu pustila služka milý trakař a utíkala zpátky ke mlýnu. „Jen pojed'!“ křikl hastrman na otce. Ten ale velkým skokem přeskočil strašákovy dlouhé nohy a zpoceny strachy dorazil do prvního domu v Janově Dole. Tenkrát to bylo číslo popisné 65 a dnes je tam ještě vidět zbořeníště. Tam přenocoval, protože už nemohl dál, jak se mu třásla kolena. Také Dora, bílá jako křída a skoro bez dechu, dospěla do mlýna a úpěnlivě prosila, aby jí mlynář dobrotivě pomohl vymanit se ze strašidelného místa. Naložený trakař stál nedotčený na svém místě. Přivezli ho proto zpátky do mlýna a teprve následující den pak domů. Předalekou oklikou, ke které potřebovala celou noc, přišla vyčerpaná Dora domů až ráno, když již kokrhál kohout, stejně jako její pán, který v čísle 65 něco málo spasal, ale ještě ráno mu pěkně hořela hlava.

Jenišovský rybník

Pramenní tůň Ploučnice

2. Na kraji oné hluboké tůně, která je rodištěm nádherné řeky Ploučnice, je stupeň, na kterém stávají pradelny, když máchají prádlo. Vedle tohoto stupně trčí z vody dva pahýly, na nichž je připevněn třetí, přes který se vymáchané prádlo přehazuje. Před léty se přihodilo, že jedna paní, která tu rovněž chtěla prát, spatřila ke svému nemalému strachu vodníka v podobě svého jediného synáčka, jak sedí právě na těchto pahýlech. Strachem se rozechvělo srdce matky při pomýšlení na to, jaké jejímu domnělému dítěti hrozí nebezpečí. Jenom jeho šaty připouštěly jakousi pochybnost. Přízrak byl totiž skoro nahý, měl na sobě jen modré spodky. „Svatá Matko Boží, dítě, co jen tady děláš?!“ vykřikla plná strachu. Avšak sotva ta slova vyřkla, když tu onen přízrak - neboť jen ten to byl - s sebou plesknul zpátky do vody a byl ten tam. Celá se chvějíc, ve spěchu sbalila prádlo a s roztřeseným krokem spěchala k domovu. Tam ke své nemalé radosti našla své dítě zdravé, přitiskla je k milujícímu mateřskému srdci a bděla nad ním od nynějška s dvojnásobnou ostražitostí.

3. Jednou v noci, za hrozivé tmy, nesla ze mlýna jakási žena z Janova Dolu nůši s těžkým pytlém mouky. Břímě bylo tak těžké, že pod jeho tíhou často hluboce vzdychala. Byla tak vyčerpaná, že sotva dohlédla na vlastní ruku. Jak v takové chvíli myslet na zdar další cesty? Jak se tak belhala celá shrbená, pojednou jí pytel z nůše vypadl a převrátil se na zem. Úpěnlivě prosila všechny dobré duchy, aby jí pomohli dál. Najednou před ní na cestě seděl malý, šedý mužíček. „Chceš, abych ti pomohl?“ oslovil ji. Poté, co mu slíbila, že mu jeho přízeň oplatí, vzal mužíček, který se mezitím proměnil

v silného muže, její koš, naložil ho na sebe a nesl ho až tři kroky před dům, kde žena bydlela. „Zapřísahám tě při tvém slovu a budu si tě umět najít“, řekl pak tento její pomocník. Nato složil koš a zmizel. Napřesrok se pak přihodilo, že se naše vystrašená žena opět dostala do moci vodního ducha. Opět seděl v podobě malého, šedého mužíčka na svém starém místě při olšovém pařezu a v ruce měl hůl. „Tak jestlipak taky ještě víš, cos mi před rokem slíbila? Pojď se mnou!“ řekl jí panovačně. Pak udeřil holí na hladinu rybníka. Křišťálová opona se rozevřela a lesklé schody tvořily cestu až dolů ke studenému dnu. S úděsem - a jak velikým - tam žena musela sestoupit, jakoby tažena neviditelnými rukama. Ale - kdo že jen popíše tu nádheru a krásu tam dole? Zlato a drahokamy se tam třpytily a blyštily na stěnách jako o závod. Ještě nikdy takovou krásu jakživa neviděla. V jednom ze třpytivých sálů se u ní před křišťálovou kolébkou objevil najednou zase sám vodní mužík. „Nyní nadešel ten čas, kdy mi můžeš oplatit mou službu“, promluvil k ní vlídným tónem onen vábivý vodní vládce. Zvedl z kolébky zlatem protkaný závoj a pod ním se objevilo čiperné děťátko, které k ženě vztahovalo své ručky. „Nu pochovej ho, kmotříčko!“ pokračoval v řeči hastrman. Žena uposlechla. Už jí bylo u srdce lehčeji, neboť vytušila, že jí přece jen bude ještě dopřáno vrátit se tam nahoru a prodlévat pod zlatými slunečními paprsky. S klidným srdcem proto zastala v onom vodním království svůj úřad kmotry chladného dítko. Malý šedý mužíček se svou hůlkou jí pak s děkováním zase vyprovodil zpět nahoru do světa.

4. Byla rozkošná noc. Ani lísteček se nehýbal. S melancholickým zurčením přeskakovaly vlnky přes malý jez na rybníce, na jehož hladině se usměvavě zrcadlil daleký stříbrný měsíc. Tíše šumělo mlýnské kolo a jenom pronikavý, pravidelně se ozývající hlas mlýnského zvonku jakoby vždy na okamžik narušil onen hluboký klid letní noci. Uvnitř, v mlynářově jizbě, ještě kolem dvanácté hodiny vesele praskal oheň v peci a starostlivá ruka mlynářky jej živila suchým dřívím. Přitom žena často pohlédla ke dveřím, jakoby ještě někoho očekávala. Mlynář vstoupil dovnitř a usedl na svém odvěkém místě. Najednou je venku slyšet škrábání a klapot a hle - dovnitř vchází malý, šedivý, starý známý noční host, z jehož fráčku na okraji kape voda. V ruce s sebou přinesl nádherné pstruhy - tak krásné, že takové ještě nespátřila žádná rybářská síť. Pokývl hlavou a předal je čekající paní kuchařce. Mlčky se pak vyzáblý mužíček odebral ke stolu, který pro něj byl prostřen a kde měl ve zvyku sedávat a čekat na voňavou pečení. A již je hotová. „Dej si také, milý příteli“, promluvil a sáhl svými vyzáblými prsty doprostřed mezi pečené ryby. Zakrátko se však objevil i jeden nezvaný host - mlynářův uhelnatě černý kocour - a svými sametovými pacičkami si k velké mužíčkově rozmrzelosti sám začal bez vyzvání nabírat. Když mužíček svou pečení

bránil, často ho pak kocour poškrábal nebo dokonce pokousal, takže pak žalostně skučel a naříkal. Již vícekrát vedl malý mužiček proti této zvířecí drzosti u mlynáře stížnost, ale jen nemnoho docházel sluchu. Mlynář si totiž toužebněji nepřál nic jiného, než aby se od tohoto nočního hosta osvobodil. Půtky u nočního stolování mezi uhlově černým kocourem a mužičkem stále končily hastrmanovou porážkou, a tak se nakonec sám rozhodl, že se ke mlýnu navždy obrátí zády. A nikdy poté tu již opravdu nebyl vidán. Od těch dob se pod mlynářovu střechu navrátil klid a pokoj.

JEZEVČÍ VRCH A JEHO POVĚSTI

Theodor Hutter

Hustě zalesněný kopec u Heřmanic se nazývá Jezevčí vrch (Limberg). Je mnohem vyšší než Sokol (Falkenberg) a leží směrem na západ od něj. Na úpatí Jezevčího vrchu se rozkládají krásné smrkové a jedlové lesy, zatímco strmý východní sráz a vrchol kopce pokrývá svěží zelené listoví buků. Tu a tam se mezi lesním porostem objeví loučka a též malá údolíčka, podobná spíše jakýmsi průřvám, kudy si našla cestu voda lesních potůčků. Tato místa skýtají poutníkovi, vystupujícímu vzhůru, místo k odpočinku a tichému naslouchání. Na vrcholu nenajdeme žádnou zříceninu a ani žádná zpráva nesvědčí o tom, že by tu kdy měl nějaký hrad stát. Zatímco jsou tedy pověsti o vrchu Sokolu a na něm stojícím Starém Falkenburku alespoň v jádru zakotveny v jakési historické skutečnosti, patří všechny pověsti o Jezevčím vrchu s výjimkou jedné jediné, jen do pomyslného světa kouzel a pohádek. Před naším vnitřním zrakem se tak vynořují postavičky gnómů, skřítků a trpaslíků, kterými zdejší tajuplně temné lesy ožívají.

Pohled na Jezevčí vrch

Lesní žínka

1.

Na východním úpatí Jezevčího vrchu pramení potůček, jehož voda, tiše zurčí v malém, potemnělém údolí a směřuje k zelenavým lukám. Tam, kde se šumící jedle za šeptajícího večerního vánku sklánějí k sobě, jakoby si navzájem chtěly vyprávět pohádky, kde se kolem skalek plazí úponky břečťanu, kde vlhkou lesní půdu pokrývá hojný porost jemného mechu jako pestrobarevný koberec a kde se na jaře a v létě za jasných měsíčních nocí ozývá rozmilý flétnový zpěv slavíků - tam v tom osamělém údolí mezi osamělými, tmavými skalkami, jsou místa, kde se shromažďují lesní žínky. Jsou to mírumilovná stvoření z velké rodiny skřítků. Jsou maličké, ale jejich tvářičky jsou hezounké a milé. Mají dobrotivou, přátelskou a velice laskavou povahu. Obzvláště děti a chudí lidé je ctí jako dobré duchy zdejších lesů a hor. Za krásných, tichých letních nocí svítí nad osamělým jedlovým lesem měsíc v úplňku a široko daleko vše odpočívá v hlubokém spánku. Jen tu a tam se zatřepetají křídla plachého nočního ptáka, jakoby těžce přelétajícího nad vrcholky, jen tu a tam lze zaslechnout zurčení pramínku, jehož voda vytéká mezi osamělými balvany. Tehdy usedají kol dokola na mechu i na kamenech lesní žínky. Jedny zpívají a víjí věnce z barevných lesních květů, jiné v čilém reji tančí kolem mohutného kmene jedle či smrku, jiné zase sedí u nedalekého tichého potůčku a myjí si své jasné, modré oči. Často prý je lidé takto vídali. Také ve dne se lesní žínky občas ukazují. Jednou prý přišla jedna z nich dokonce vícekrát po sobě k jakési mladé pastýřce, pomáhala jí přist a vyprávěla přitom o překrásných, zlatých pokladech i o jiných krásných a podivuhodných věcech. Jednou - již v podvečer - přišla lesní žínka zase za pastýřkou a cosi jí nasypala do zástěry. Ale hned jí napomenula, aby se na její dar nedívala dřívě, než přijde domů.

Cestou zpět ale dívku přece jen přemohla zvědavost a chtěla vidět, jaký že to dar jí lesní žínka dala. Rozvázala tedy svou zástěru - a vidí tam jen samé listí. Pojala jí zlost a hned všechno vysypala. Jak velký byl ale její údiv, když doma na zástěře spatřila několik zlatých lístků. Listí, které pokládala za obyčejné, se proměnilo ve zlato. Dívka sice hned běžela na místo, kde zástěru vysypala, ale nebylo tam již ani listí, ani zlato. A ani lesní žínku už dívka nikdy poté nepotkala.

2.

Na sklonku podzimu, když se ostrý severní vítr divoce prohání po strništích, pustých lukách a posmutnělých lesích, sedávají pasáci kolem ohniček a vyprávějí si. Lesní žínky se k nim přibližují v podobě žen, oděných do malých černých kožešin a sbírají dříví. Potom se u ohniček ohřívají. Když se k nim pasáci chovají vlídně a dobrotivě, přihodí jim do ohně proutí, které

se pak promění, takže když oheň vyhasne, třpytí se najednou mezi uhlíky zlaté tyčinky. Jsou-li však pasáci zlomyslní, lesní žínky se hned vzdalují a často se pak zle mstí. V nestřežených okamžicích zahánějí pasákům dobytěk do lesa a ti ho tam s velkou námahou musí hledat.

3.

V zimě bývají lesní žínky vidět jen zřídka. Jen kolem Vánoc je možné je zahlédnout, jak v jedlových lesích krmí srnky a jeleny, kteří se jich vůbec nebojí. O Štědrém večeru pak lesní žínky přicházejí i k lidským obydlím a tam, kde jsou zbožné a hodné děti, kladou jim na okno zlaté oříšky.

Elfové

1.

Napříč jednou osamělou loukou na úpatí Jezevčího vrchu se vine příjemně zurčící potůček s průzračně čistou vodou. Okolo, na zelenavých březích, pak rostou olše a vrby. Právě při tomto potůčku se kdysi usadilo pokolení elfů spolu se svým králem Erlou. Za tichých a jasných letních nocí sestupovali elfové z hory a prováděli u potoka - tam, kde dodnes roste ta stará, šedá vrba - své podivné reje. Přitom krásně zpívali a vychvalovali své bohatství a poklady.

Ó víly, co zrodil vás tajemný les,
pojd'te! Vždyť nastává veliký ples!
Měsíc již svítí, sestupme z hor,
tam dole, v hájku, se roztančí chór.

Náš rej bude velký! Chceme zpívat a hrát
a tancem se radovat, štěstím se smát.
Zlata a bohatství máme tu dost -
běda však, přijde-li nezvaný host!

Sám král Erla usedl na mlhavě šedé vrbě - přesně tak, jak jej líčil básník Goethe - s korunou a metlou. Koruna byla z ryzího zlata a již zdálky bylo v měsíčním světle vidět králův dlouhý plnovous, šedý jako pruh mlhy. Nikdo se neodvážil na to místo vstoupit. Jen jednou tam přišel jeden veselý a srdnatý mládenec, který chtěl za krásné měsíčné noci natrhat kytici pro svou milou. Sebral odvahu a přiblížil se k tančícím elfům. Ti ho vak donutili, aby se s nimi dal do tance a uprostřed tohoto tance mládenec zemřel. Druhý den ráno ho našli, jak leží na louce mrtvý a zcela přikrytý květinami.

2.

Jindy zase přiměli elfové jakéhosi lovce, aby s nimi tancoval. Ten ovšem svolil, a proto se mu nic zlého nestalo. Naopak - jedna z dcer krále Erly, jejíž bělostné líce byly krásné jako horský sníh, oči jasné a zářivé jako

hvězdy na nebi a vlasy krásné jako zlatoskvoucí jemné hedvábí, jej na památku obdarovala růží z třpytícího se zlata.

Trpaslíci a gnómové

Jedna skála na Jezevčím vrchu se nazývá Dubová (Eichstein). Možná tu před dávnými časy stával dub, který dal skále jméno, nyní tu však okolo rostou mohutné smrky a jedle. Tato Dubová skála prý bývala příbytkem trpaslíků a gnómů. Do nitra vedl tajný vchod a za mohutnou skalní stěnou se ukrývaly jejich velké a vzácné poklady. Tito malí mužičci, které bys mohl snadno přehlédnout, však vedli čilý život. Ze svého tajného skalního úkrytu ale vycházeli většinou jen za jarních a letních nocí. Lidé, kteří je prý viděli, je popisovali takto: na malém těle měli neobvykle velkou hlavu, na které nosili barevné špičaté čepice. A i jejich další oděv býval neobyčejně barevný. Na nohou nosili boty s přezkami. Takto oblečení sedávali v noci na kořenech stromů, tancovali, poskakovali a zpívali. Pocestnému, který se tudy náhodou v noci ubíral, často nahnali strach. Když někoho objevili, jak v lese spí, zuli mu během spánku, aniž to dotyčný zpozoroval, jeho střevice a zavěsili je vysoko ve větvích. Lesní spáč měl potom velkou práci s tím, aby se pro své boty dostal. Jako odměnu za tuto námahu mu ale mužičci vložili do bot vzácný kousek zlata. Jsou to ostatně taková dobromyslná, malá stvoření.

Lesní nymfy

Nejeden pramen na Jezevčím vrchu obývají lesní nymfy. Jejich zpěv lze zaslechnout za večerního soumraku. Nádherně hrají na harfu a doprovázejí tak svůj zpěv, který kouzelně zaznívá do lesního ticha. Vypadají velmi půvabně a mají dlouhé plavé vlasy. I tyto nymfy jsou mírumilovné a straní se lidí.

Hadí král

Na Jezevčím vrchu přebývá také hadí král. Prý sídlí na místě, kterému se říká „U třešňového kmene“. Je to pahýl dávného stromu s mohutnými, do daleka se plazícími kořeny. Pod jedním z nich je otvor, zpola zakrytý kapradím, vysokou travou a ostružiním. To je prý vstup do obydlí obávaného hadího krále. Na svých sedmi hlavách nosí zlatou korunku a od ostatních hadů se liší i svou velikostí. Za soumraku se prý u něj shromažďují všichni hadi ze zdejšího lesa, které král svolává svým podivuhodným syčením. To se podobá tu bzuceňi čmeláka, jindy zase vzlykotu nemocného dítěte. Lidé se ho velmi obávají a jeho blízkosti se každý vyhýbá.

Panenský kámen (Der Frauenstein)

Při lesní cestě, vedoucí z Heřmanic přes Jezevčí vrch do Kunratic, se vypíná rozeklaný, částečně již rozvalený skalní blok, nazývaný Panenský kámen. V dávných dobách zde pobýval poustevník. Ten sem přišel ještě v době, kdy celé okolí bylo pokryto hustými lesy a zvolil si za místo svého přebývání jen malou, metr širokou a dva metry hlubokou jeskyňku ve skále. Jediný přístup sem vedl po úzké pěšince, vinoucí se závratně vysoko nad propastí. Odkud vlastně onen poustevník přišel, se nedá s určitostí říci. Podle mého to byl Francouz, neboť přišel z dalekého západu a mluvil jakousi cizí řečí. Jeho životospráva i jeho zvyklosti byly nanejvýš skromné. V létě se živil lesními plody a pil z jasného, čistého pramene na úpatí vrchu - ten pramen je dodnes pro svou zdravou a čerstvou vodu vyhledáván. V zimě pak chodíval po okolních vsích a prodával tam křížky, které v létě vyřezal ze smrkového dřeva. Lidé těmto křížům říkali „Pánbíček“. Nepochybně právě toto zaměstnání dalo nakonec v ústech lidu jméno samotnému poustevníkovi. Říkali mu „Božek“ a časem do jména vložili i připomínku jeho chatrného příbytku ve skalní sluji. Dostalo se mu tak přezdívky „Děrobožek“ (Lochgottl) a skála, kterou obýval se nazývala „Děrobožkův kámen“ (Lochgottlstein). Pobýval tu někdy od konce 17. století zhruba do poloviny století následujícího.

Ze sbírky pověstí Josefa Münzbergera, uveřejněné v díle Fr. Hantschela Heimatkunde des politischen Bezirkes B. Leipa (1911, s. 729-762) a z díla Theodora Huttera Nordböhmsche Sagen (Warnsdorf 1883) vybral a přeložil Jan Nepomuk Jiříšně.

Vchod do poustevníkovy jeskyňky

ALMANACH 2005

Vydalo: občanské sdružení Drobné památky severních Čech
nákladem 100 výtisků; v České Lípě, 2006.

Editoval a graficky upravil: Jiří Kühn

Autoři textu a fotografií: Miroslav Pröller, Jan Nepomuk Jiříště,
Michal Panáček, Jiří Kühn

Kontakt: Miroslav Pröller, Obč. sdružení Drobné památky severních Čech
Náměstí T. G. Masaryka 169; 470 01 Česká Lípa
tel.: 487 356 040, 603 976 223
e-mail: miroslav.proller@cmail.cz
<http://www.pamatky.ceskalipa.org/>